

RURALIA

**Elintarvike-
turvallisuuden
tutkimus-
johtajana
Jouni Kujala
s. 26**

**Hyvinvointi-
markkinoilla
kehitettiin
palveluja
s. 8**

Professori Jukka Kola odottaa tutkimukselta nykyistä vahvempaa otetta maaseudun tulevaisuuden ennakointiin s. 4

Pääkirjoitus

Rakenteiden pyörremyrsky

Suomalaisessa yhteiskunnassa leviää juuri nyt vahva tunne siitä, että rakenteita on muutettava. Ainakin kunnat, läänit, maakunnat, yliopistot ja kaikilla aluetasolla toimivat palvelutuotannon rakenteet tuntuvat olevan nopean uusimisen tarpeessa. Osoituksena aikomusten vakavuudesta käy sekin, että tehottomuuden epäily on poikkeuksellisesti levinnyt myös ministeriötasolle. Uusi työ- ja elinkeinoministeriö perustetaan, ja ainakin alueellisten TE-keskusten toimintaa läheltä seuranneet tervehtivät uudistusta ilolla.

Periaatteessa organisaatioita on julkiseen hallintoon perustettu palvelemaan kansalaisia, mutta ne ovat väistämättä myös itsekkäitä. Mikäli ne joutuvat valitsemaan isänmaan edun ja oman organisaation tulevaisuuden välillä, ei ratkaisu ole aina itsestään selvä. Se on periaatteessa inhimillistä, mutta veronmaksajan näkökulmasta katsottuna tietysti nurinkurista.

Yhteiskuntien luontaisessa kehityksessä tuntuu olevan aikakausia, jolloin keskitytään enemmän tekemiseen kuin asioiden analyttiseen arviointiin. Suomalaisen vahvuutena oleva yksituumaisuus voi näissä tilanteissa olla jopa vaarallisen tehokas uudistaja. Tietyn vaiheen jälkeen tieteell-

inen argumentointikin muuttuu lähinnä säälyttäväksi muutosvastarinnaksi. Yliopiston roolina on tästä huolimatta sitkeästi testata esitettyjen väitteiden paikkansapitävyyttä, esittää uudenlaisia ajattelumalleja ja suhtautua kriittisesti löysään puheeseen.

Loogisesta jäsentelystä huolimatta julkisiin palveluihin liittyvät ratkaisut ovat tietysti oikeasti vaikeita. Perusteltuja näkökulmia on monia, niitä koskeva tieto on aina epävarmaa ja kaikki tämä on ladattu täyteen arvoja eli siis politiikkaa. Tutkijan on järkevää muistaa roolinsa ja jättää arvot ratkaisut poliitikoille. Keskusteluun saa tietysti jokainen osallistua.

Ruralia-instituutti kantaa kortensa kekoon tulevassa rakenteellisen muutoksen pyörremyrskyssä. Tehtävämme on arvioida ja esittää uudenlaisia toiminnallisia malleja siihen, miten kehittämisen edellytykset suomalaisella maaseudulla voisivat nykyisestä parantua. Maaseudulla on Suomessa selvä rooli kansallisen kilpailukyvyn ja ihmisten hyvinvoinnin rakentamisessa ja tämän potentiaalinen valjastaminen on kaikkien etu. Kuntarakenteen muutosten vaikutukset maaseudun palvelurakenteeseen, erilaisten

palvelutuotannon mallien mahdollisuudet luoda työpaikkoja maaseudulle ja osaamisperusteisen elinkeino- ja innovaatiopolitiikan vaikuttavuus maaseudun vahvojen toimialojen uudistamisessa ovat teemoja, joiden parissa ainakin tulemme työtämme jatkamaan.

On kuitenkin muistettava, että esimerkiksi kuntarakenteen muutoksessa järkisyiden lisäksi pöydällä on paljon tunnetta ja intohimoa. Tätä ei kannata väheksyä, koska monet alueellisen kehityksen menestystarinat on rakennettu kotiseuturakkauden varaan. Filosofi Pekka Himasen tuoreen kirjan mukaan myös Kalifornian piilaakson alkusysäyksenä oli näkemyksellinen ja vahva alueidentiteetti. Suomalaiselta maaseudulta vastaavia esimerkkejä löytyy paljon. Ihmiset ovat valmiita uskomattomiin suorituksiin sellaisten asioiden eteen, joita he pitävät arvokkaina ja itselleen tärkeinä.

Sami Kurki
johtaja, professori

Tässä lehdessä:

Koordinaattori Aija Taskinen linkki Eco Studies -opintoihin

www.ecostudies.fi

Ruralia-instituutin vuosikatsaus 2006

13

Pääkirjoitus Rakenteiden pyörremyrsky	2
Kulttuuriyrittäjyys kehittämisteemana Lapualla	3
Agrologista agronomiksi – pala elinikäistä oppimista	3
Ruralia-instituutilla selkeä rooli ja tehtävä	4
Hyvinvointiala ja yrittäjyys alkavat sanoina mahtua jo samaan lauseeseen	6
Ensimmäiset Hoiviskat valmistuivat yrittäjien sijaisiksi	6
Palveluyritysten määrä kasvussa Mikkelin seudulla	7
Hyvinvointimarkkinoilla tuetaan kylien kehitystä	8
Sosiaalisen tilinpidon avulla yritysten yhteiskunnalliset vaikutukset esiin	9
Päiväkoti Onnimanni pyörii osuuskuntayrittäjyyden perustalla	10
Ahmakannalle tehdään hoitosuunnitelma	10
Kolumni Voiko maaseutua kehittää puhumatta maaseudusta?	11
EcoDecora avasi uusia mahdollisuuksia – valtakunnallinen yhteistyö on tarpeen	12
Vuosikatsaus 2006	13
Luonnonuotealalle yrittäjyyttä kehittävä teemaryhmä	17
Peräseinäjoella pääosin valoisa näkyvät kuntaliitoksen jälkeen	17
Talvivaaran nikkelikaivos sysää Kainuun aluetalouden kasvuun	18
Rural Studies vei yliopiston Kannukseen	18
Eco-Business tuottaa proaktiivisia ajattelu- ja toimintamalleja työelämään	20
Yritysten merkitys kestävä kehityksen prosessissa	20
Eco-Business-opiskelija Taina Laaksoharju	21
Koordinaattori – monipuolisia työtehtäviä uudistuvassa yliopisto-opetuksessa	23
Ekologisen puutarhatuotannon koulutus alkoi	23
Pohjoismais-skotlantilainen maaseutu-tutkijoiden ja kehittäjien verkosto toiminut 10 vuotta	24
Lugalaiset toivovat konkreettista yhteistyötä	24
Koulutustarjontamme	25
Elintarviketurvallisuuden tutkimusjohtaja rakentaa uusia yhteistyömuotoja	26
Nimityksiä	26
Pakina Maaseutuvisio 2057	27
Väitöskirjan tekijöille viisi apurahaa	27
Yhdessä yrittäjäksi	28

Kulttuuriyrittäjyys kehittämisteemana Lapualla

Kulttuuriyrittäjyydelle pyritään avaamaan uusia mahdollisuuksia kehittämällä maaseudun pienyritystoimintaa yhteistyöverkostojen ja kansainvälisen kumppanuuden avulla. Kulttuuriyrittäjyys osana hyvinvointia ja kansainvälistä yhteistyötä -hanketta hallinnoi Lapuan kaupunki.

Hankkeella on kolme teemakonaisuutta. Ruralia-instituutti

osallistuu teeman toteuttamiseen, jonka tarkoituksena on tuottaa tietoa kulttuuriyrittäjyden edistämisestä, tukitoimista sekä toimintamalleista. Tavoitteena on tarjota ehdotuksia kehittämistoimenpiteiden ja aloitteiden suuntaamiseksi sekä arvioida kulttuurikeskuksen roolia luotaessa tulevaisuudessa palvelutoimintaa alueen kulttuuriyrittäjille.

Kulttuuriyrittäjyys-hanke on LEADER+ -ohjelman kansainvälinen koulutus- ja kehittämishanke. Suomesta siihen osallistuu Härmänmaan kehittämisyhdistys Aisaparari ry ja Irlannista Louth Leader. Hanke kestää tämän vuoden loppuun, ja siinä työskentelee tutkijana Timo Suutari.

Agrologista agronomiksi – pala elinikäistä oppimista

Ruralia-instituutin Seinäjoen yksikkö on valmistellut yhteistyössä Helsingin yliopiston ainelaitosten, avoimen yliopiston ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa ns. agrologista agronomiksi väyläopintokokonaisuutta. Kokonaisuuden suunnittelu on lähtenyt liikkeelle pääosin alueen työelämätarpeista, mutta samalla se antaa opiskelijoille mahdollisuuden myös elinikäiseen oppimiseen. Mallin toteutus tukee hyvin nykyistä korkeakoulutuksen dualimallia, jossa sekä yliopisto- että ammattikorkeakoulututkinnoilla säilyy itsenäisen ja selkeän profiilin.

Helsingin yliopisto on toimittanut opetusministeriölle ehdotuksen elinikäisen oppimisen suunnitelmaksi 2007–2009. Elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaisesti on tärkeää, että tarjolla on mahdollisuus väyläopintoihin. Se korostaa suomalaisen korkeakoulututkintojärjestelmän joustavuutta ja tukee siten erilaisia oppimistavoitteita. Elinikäisen oppimisen todelliset haasteet konkretisoituvat kuitenkin vasta siinä vaiheessa, kun tutustutaan tuon ehdotuksen kehittämistavoitteisiin ja niitä koskeviin toimenpiteisiin. Miten onnistutaan tunnistamaan työelämän valtakunnalliset ja alueelliset koulutustarpeet? Miten kehitetään osaamistarpeita vastaavia koulutussisältöjä tai yliopiston

tutkintojen työelämävastavuutta? Miten huomioidaan asiakaslähtöinen toiminta, saatavuus, joustavuus, yksilöllisyys tai mahdollistetaan monimuotoisempi opiskelu? Miten kehitetään aikuisopiskelijalle soveltuvaa pedagogiikkaa ja opiskelumuotoja?

Nyt valmisteltu väyläopintokokonaisuus mahdollistaisi laajakaiden ja motivoituneiden agrologin tutkimuksen suorittaneiden hakeutumisen jatkamaan opintojaan agrologin tutkimuksen jälkeen. Parhaiten menestyneille opiskelijoille väyläopintokokonaisuus antaisi mahdollisuuden jatkaa tutkintotavoitteisesti kohti maisterin tutkintoa. Väyläopintokokonaisuuden suorittaminen ei siis sellaisenaan johtaisi suo-

raan maisterin tutkinnonsuoritusoikeuteen Helsingin yliopistossa, mutta se antaisi henkilölle hyvät lähtökohdat arvioida omaa menestymistään yliopisto-opinnoissa. Väyläopintokokonaisuuden suorittaminen luonnollisesti nopeuttaisi henkilön opintoja huomattavasti varsinaisessa maisteriopintovaiheessa.

Väyläopintokokonaisuus on tarkoitus aloittaa syksyllä 2007 siten, että opinnoissaan hyvin menestyneet opiskelijat voisivat hakea tutkinnonsuoritusoikeutta pääaineena maatalousekonomia vuonna 2008. Opiskelijoilla olisi mahdollisuus suuntautua liiketaloustieteen, maatalouspolitiikan tai maaseutu-yrittäjyyden tutkimus- ja opetuslalle.

Kuva: Veikko Somerpuro

RURALIA 1 | 2007

Ruralia on Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin lehti, joka ilmestyy kaksi kertaa vuodessa.

Julkaisija
Helsingin yliopisto
Ruralia-instituutti

Mikkelin yksikkö
Lönnotinkatu 7
50100 Mikkelä
puh. 015 20 231

Seinäjoen yksikkö
Kampusranta 9
60320 Seinäjoki
puh. 06 4213 300

www.helsinki.fi/ruralia
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Päätoimittaja
Sami Kurki

Toimitusneuvosto
Pirjo Siiskonen
Sami Kurki

Anne Hytönen
Jari Eloranta

ISSN
1796-4857 (Painettu)
1796-4865 (Verkkojulkaisu)

Tilausasiat
Takasivun palvelukortilla,
ruralia-tiedotus@helsinki.fi
tai 06 4213 322

Graafinen ilme
Mainocraft Oy

Taitto
Jaana Huhtala

Painopaikka
I-print Oy, Seinäjoki

Kannen kuva
Ari Aalto

HELSINGIN YLIOPISTO

Teksti Jari Eloranta
Kuvat Ari Aalto

Johtokunnan puheenjohtaja Jukka Kola

Ruralia-instituutilla selkeä rooli ja tehtävä

Ruralia-instituutin uusi 21-jäseninen johtokunta kokoontui maaliskuun lopulla ensimmäiseen kokoukseensa. Senaattorin reunalla Helsingin yliopiston päärakennuksen juhlavissa käytävissä osa etsi kokoustilaa johtokunnan jäsenenä ensimmäistä kertaa. Yhtenä uusista tehtävässään aloitti johtokunnan puheenjohtaja, maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan dekaani, professori Jukka Kola.

Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisestä tiedekunnasta löytyy useita kiinnokohtia Ruralia-instituutin toimintaan. Tiedekunnassa ovat edustettuina alan biologiset ja teknologiset tieteet ja taloustieteet. Taloustieteen laitokselle on myös sijoitettu yksi maaseutuprofessuureista, jonka alana on maaseutuyrittäjyys. ”Tämä on ainutlaatuinen tiedeyhdistelmä ja tärkeää nykyään korostetun monitieteisyyden näkökulmasta”, Kola sanoo. Hänen oma professuurinsa sijoittuu taloustieteen laitokselle. Professuurin alana on maatalouspolitiikka, joka Helsingin yliopistossa on kansantaloustiedepohjainen oppiaine. ”Yleensä seuraa hetken hiljaisuus ja hämmästyks, kun sanoo yliopiston ulkopuolella olevansa Helsingin yliopistossa maatalouspolitiikan professorina. Ruoan kautta päästään keskusteluihin kuitenkin useimmiten liikkeelle.” Kola kertoo.

Dekaanina, ”tiedekunnan toimitusjohtajana”, Kola haluaisi vielä nykyistä enemmän monitieteellisten vahvuuksien näkyvän toiminnassa. ”Ettei välttämättä tarvitsisi hakea kumppania tiedekunnan ulkopuolelta, kun se löytyy omasta tiedekunnasta tai omalta kampukselta. Ymmärrän toki, että useat rahoittajat arvostavat sitä, että tutkimuksessa on useita tahoja mukana mutta monitieteisyys voi toteutua muutenkin kuin etsimällä partnereita eri puolilta Suomea.”

ERILAISTUMISTA JA ERIKOISTUMISTA

Johtokunnan puheenjohtajana Kola arvioi, että Ruralia-instituutin tavoite on kirkas

niin yliopistollisten tehtävien – tutkimuksen, siihen perustuvan kehittämistoiminnan ja opetuksen – kuin myös yhteiskunnallisen tehtävän – maaseudun elinkeinoalan biologiset ja teknologiset tieteet ja taloustieteet. Taloustieteen laitokselle on myös sijoitettu yksi maaseutuprofessuureista, jonka alana on maaseutuyrittäjyys. ”Tämä on ainutlaatuinen tiedeyhdistelmä ja tärkeää nykyään korostetun monitieteisyyden näkökulmasta”, Kola sanoo. Hänen oma professuurinsa sijoittuu taloustieteen laitokselle. Professuurin alana on maatalouspolitiikka, joka Helsingin yliopistossa on kansantaloustiedepohjainen oppiaine. ”Yleensä seuraa hetken hiljaisuus ja hämmästyks, kun sanoo yliopiston ulkopuolella olevansa Helsingin yliopistossa maatalouspolitiikan professorina. Ruoan kautta päästään keskusteluihin kuitenkin useimmiten liikkeelle.” Kola kertoo.

Kola korostaa erilaistumista, erikoistumista ja painopisteisiin keskittymistä. Erilaistumisen näkökulma nousi esiin, kun Ruralia-instituutin tutkimus, lähinnä tutkimuskonsepti, arvioitiin osana Helsingin yliopiston tutkimuksen arviointia. ”Kantavana ajatuksena arvioinnissa oli kohdentaminen ja painopisteiden havaitseminen. Siksi pitää miettiä, missä osaaminen on. Kun tarkastellaan Ruralia-instituutin yksiköitä, on täysin mielekästä tunnistaa, että toiselle on jokin toiminto tärkeämpi kuin toinen.” Sama koskee opetusta. Ruralia-instituutti tarjoaa opetusta osana Helsingin yliopiston tiedekuntien ja opetusverkostoissa myös osana muiden yliopistojen tiedekuntien tutkimintoja. Tutkimintojen myöntämisestä vastaavat yliopistojen tiedekunnat. ”Tietyn osan antaminen opetuksesta sopii aivan hyvin Ruralia-instituutille. Jos opetuksessa vielä osataan erikoistua, erilaistua ja valita painopisteet, se on parempi kuin yrittää tehdä kaikkea.”

Lisätua saavutetaan, kun löydetään

synergiaa tutkimuksen, opetuksen ja kehittämistoiminnan välille sen sijaan, että tehdään yksittäisiä, erillisiä hankkeita. ”Katsotaan vielä tarkemmin, mihin keskitämme ja kuinka johdamme ja suunnittelemmekin toimintaa.” Reunaehdot asetetaan rahoitus. Alkavalla ohjelmakaudella EU:n rakennerahastohankkeet suhteellisesti vähenevät Etelä-Pohjanmaalla, kun taas Etelä-Savossa rahoituksen taso säilyy suunnilleen entisenlaisena. ”Toiminnan rahoituksesta Helsingin yliopiston perusrahoituksen osuus voisi ehkä olla korkeampikin. Se loisi vähän enemmän pysyvää osaamispohjaa,” Kola toivoi.

YHTEISKUNNALLINEN VUOROVAIKUTUS

Yliopistoyksikkönä Ruralia-instituuttia tarkastellaan yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen eli yliopistokielellä yv:n näkökulmasta. Kolan mukaan yhteiskunnallinen vuorovaikutus on yliopiston yhteiskunnallista asiantuntijuutta, jota laajasti arvostetaan eri aloilla ja alueilla. Yv syntyy osana tutkimusta, opetusta ja kehittämistoimintaa eikä ole oma erillinen toimintansa. Kola mainitsee yv:n yhdeksi mittariksi yliopiston ulkopuolisten hallituksen osallistua Ruralia-instituutin toimintaan, kuten suostua johtokunnan tai neuvottelukunnan jäseneksi tai olla mukana ohjausryhmien ja työryhmien työskentelyssä. ”Ensimmäisessä uuden johtokunnan kokouksessa nimitettiin alueelliset neuvottelukunnat. Tämä on yhteiskunnallista vuorovaikutusta kaikin keskeisimmillään. Kun henkilöt ovat

halukkaita osallistumaan, he kokevat, että vuorovaikutusta on olemassa ja se on jo sinällään saavutus.”

Ruralia-instituutin yksiköt Mikkelissä ja Seinäjoella toimivat Helsingin yliopiston yhteistyölinkkeinä muiden yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kuin myös elinkeinoelämän suuntaan. Alueellinen yhteistyö toteutuu yliopistokeskusten kautta. ”Tämä tuo Helsingin yliopistolle luontevasti yhteyksiä muihin toimijoihin. Ruralia-instituutin profiili on selkeä sekä alueellisesti että yliopistollisena toimijana. Vaikutelmani on, että yksiköiden sijaintialueet ovat kiinnostuneita Ruralia-instituutin yksiköiden toiminnasta.”

Kola liittäisi yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen Helsingin yliopistossa kansainvälisen ulottuvuuden. Se koskisi vuorovaikutusta muun muassa kehittyvien maiden kanssa. Mahdollisuuksia olisi esimerkiksi luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa hyödyntämisessä. ”Voisi olla, että Ruralia-instituutinkin osaamisella maaseudun kehittäjänä olisi tässä annettavaa”, Kola pohtii.

TULEVAISUUDEN KEHITTÄMISTARPEET

Kola on lähtöisin maatilalta Lappeelta Kaakkois-Suomesta, missä veli työskentelee edelleen maanviljelijänä. Tilan toimintaa ja kylän kehitystä professorina seurattessa muutokset maataloudessa ja maaseudulla ovat käytännön tasoltakin tuttuja: tilakoon kasvaminen, tilojen määrän vähentyminen ja muuttoliike. Tutkijana Kola on itsekriittinen. Tutkimus ei hänen

mukaan ole pystynyt riittävästi ennakkoimaan muutoksia. Nyt haasteen asettaa se, miten vastata jo tapahtuneeseen. Kola kaipaisi tässä tilanteessa nykyistä enemmän maaseutuekonomista analyysiä ja tiedontuotantoa päätöksenteon tueksi. ”Maaseudun kehittämisessä tarvittaisiin enemmän taloustieteellistä tutkimusta poliittisten päätösten tueksi. Nyt mennään usein eteenpäin mielipiteiden pohjalta sen sijaan, että tuotettaisiin tutkimustietoa eri vaihtoehtoista.” Pitäisi tarkemmin tietää, mitä jonkin vaihtoehdon valitsemisesta seuraa ja minkä takia tiettyjä vaikutuksia tapahtuu. Esimerkkinä olkoon vaikkapa ajankohtainen bioenergian tuotanto.

Euroopan unionin maaseutupolitiikka heijastuu nyt ja tulevaisuudessa Ruralia-instituutin toimintaan. Kola uskoo, että maaseudun kehittämiseen tarvitaan EU:ssa vastaisuudessakin tietyt toimijat. Vahvuutena Ruralia-instituutilla on tutkimukseen perustuva kehittämistoiminta ja yliopisto-opetus. Kehittämistoiminnan muoto voi vaihtua, ja se tapahtuu pitkälti perinteisen maatalouden ulkopuolella kuten esimerkiksi maaseudun elinolojen, hyvinvoinnin ja asumisen kehittämisessä. ”Kun ajatellaan Ruralia-instituutin tehtävää maaseudun kehittäjänä, kehittämisen tarpeet eivät ainakaan tule väheneämään mihinkään pitkään aikaan. Maaseudulla tarvitaan kehittämistoimintaa, sen tukena tutkimustietoa sekä tietoa myös siitä, mitä kansainvälisesti tapahtuu.” ■

RURALIA-INSTITUUTIN JOHTOKUNTA 2007–2009

Professori Jukka Kola (puheenjohtaja) HY / Maatalous-metsätieteellinen tiedekunta	Varajäsen
Jäsen	Professori Juha Helenius HY / Maatalous-metsätieteellinen tiedekunta
Professori Lea Hyvönen HY / Maatalous-metsätieteellinen tiedekunta	Professori Laura Kolbe HY / Humanistinen tiedekunta
Professori Klaus Helkama HY / Valtiotieteellinen tiedekunta	Lehtori Martin Lodenius HY / Biotieteellinen tiedekunta
Professori Satu Pyörälä HY / Eläinlääketieteellinen tiedekunta	Professori Jaakko Virkkunen HY / Käyttötieteellinen tiedekunta
Professori Markku Löytönen HY / Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta	Erikoissuunnittelija Harri Hakala HY / Ruralia-instituutti
Erikoissuunnittelija Päivi Pylkkänen HY / Ruralia-instituutti	Projektipäällikkö Anne Matilainen HY / Ruralia-instituutti
Koulutussuunnittelija Katja Perttu HY / Ruralia-instituutti	Kehittämisohtaja Erkki Välimäki Seinäjoen kaupunki
Kaupunginjohtaja Jorma Rasinmäki Seinäjoen kaupunki	Kaupunginjohtaja Jyrki Myllyvirta Mikkelin kaupunki
Apulaiskaupunginjohtaja Eero Kaitainen Mikkelin kaupunki	Maakuntajohtaja Asko Peltola Etelä-Pohjanmaan liitto
Aluekehitysjohtaja Kaisa-Leena Lintilä Sisäasiainministeriö	Kehittämisohtaja Riitta Koskinen Etelä-Savon liitto
Maaseutuneuvos Eero Uusitalo Maa- ja metsätalousministeriö	

Johtokunnan ensimmäiseen kokoukseen osallistuvat (takarivi vasemmalta):
Johtaja, professori **Piirjo Siiskonen**
Projektipäällikkö Anne Matilainen
Lehtori Martin Lodenius
Kaupunginjohtaja Jorma Rasinmäki
Professori Jukka Kola
Erikoissuunnittelija Harri Hakala
Projektipäällikkö Anne Matilainen
Johtaja, professori Sami Kurki
(Eturivi) Sihteeri Sirpa Piskonen
Koulutussuunnittelija Katja Perttu
Erikoissuunnittelija Päivi Pylkkänen
Professori Lea Hyvönen

Etelä-Pohjanmaan palvelualojen teemaohjelman päätöseminaaria olivat järjestämässä projektisuunnittelija Aapo Jumppanen, projektipäällikkö Maarit Träsk, projektitutkija Ulla-Mari Heiskanen ja vanhempi tutkija Antti Saartenoja Ruralia-instituutin Seinäjoen yksiköstä.

Hyvinvointiala ja yrittäjäyys alkavat sanoina mahtua jo samaan lauseeseen

Hyvinvointipalvelujen järjestäminen nyt ja tulevaisuudessa on teema, joka puhuttaa niin päättäjiä kuin kansalaisiakin. Keskustelussa näkökulmina vilahtelevat väestön ikääntymiseen ja palveluiden taloudellisesti järkevään tarjontaan liittyvät kysymykset. Pohjimmiltaan hyvinvointipalvelut sisältävät talousnäkökulman lisäksi monia laadullisia ihmisyyteen ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen liittyviä arvoja. ”Kyse on pitkäjänteisestä ja vastuullisesta monimutkaisten prosessien hallinnasta. Palvelujen kilpailuttamisessa nämä eri osatekijät on otettava tarkasti huomioon. Hyvinvointipalvelut eivät ole mikä tahansa hyödyke”, vanhempi tutkija **Antti Saartenoja** Ruralia-instituutista sanoo.

Etelä-Pohjanmaan palvelualojen teemaohjelman sisällä on kehitetty palvelualaa ja erityisesti hyvinvointialan yrittäjäyttä. Monivuotista, vuonna 2002 alkanutta ohjelmaa on ollut luomassa ja sen käytännön toimintaa koordinoimassa Ruralia-instituutti. Rahoittajana on ollut Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksen työvoimaosasto (ESR) ja yhteistyökumppaneina

Ensimmäiset Hoiviskat valmistuivat yrittäjien sijaisiksi

Etelä-Pohjanmaan ensimmäiset hyvinvointialan yrittäjien sijaiset Hoiviskat saivat maaliskuussa koulutuksensa päätökseen. Viime vuoden marraskuussa alkaneesta koulutuksesta valmistui yhdeksän henkilöä. Valmistuneet ovat aiemmin toimineet muun muassa sairaanhoitajina, perushoitajina, vanhustyön tekijöinä, kotitalousalan tehtävissä ja yrittäjinä.

Hoiviskat vastaavat hyvinvointialan pk-yritysten tilapäiseen työvoiman tarpeeseen Etelä-Pohjanmaalla. Sijaista tarvitaan esimerkiksi yrittäjän sairaaloman, viikkovapaiden, äitiys- ja perhevapaiden ja muiden lyhyiden avuntarpeiden aikana. Sijaisiksi koulutettujen on mahdollista toimia myös itsenäisinä yrittäjinä, ja ikääntyville yrittäjille sijaisjärjestelmä mahdollistaa potentiaalisten jatkajien löytämisen yritykselle.

Sijaiskoulutuksen on järjestänyt Hoiviska – Hyvinvointialan yrittäjien sijaispalvelujärjestelmä hanke, joka on yksi Etelä-Pohjanmaan palvelualojen teemaohjelman kuuluvista hankkeista. Hoiviska-hankkeen toteutuksesta vastaavat Ruralia-instituutti ja Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen Seinäjoen toimipaikka. ESR-hanketta rahoittaa Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksen työvoimaosasto. Toinen Hoiviska-koulutus järjestetään tänä vuonna syksyllä.

Ensimmäiset Hoiviskat valmistuivat maaliskuussa. Hyvinvointialan yrittäjien sijaisiksi valmiina ovat: Raija Mäkinen, Vuokko Hautanen, Inkeri Kirsilä, Taina Mäkelä, Sirpa Lähdekorpi, Tiina Sivula, Päivi Hongisto ja Sirpa Korpela.

toiminnan loppuessa Seinäjoen ammattikorkeakoulusta Sosiaali- ja terveysalan yksikkö ja Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehitystoiminnan yksikkö (SoTe) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tietotekniikkaa soveltava alueellinen kehittämisorganisaatio Eptek ry.

Teemaohjelman aikana on tuotettu koulutus- ja kehittämishankkeita, järjestetty alan seminaareja ja tilaisuuksia sekä lisätty tietoa toimialasta. Projektipäällikkönä koordinaatiohankkeessa Ruralia-instituutissa toimi ensin **Marja Kallio**, sitten **Liisa Rätty** ja lopuksi **Maarit Träsk**. Kehittyivätkö palvelualat Etelä-Pohjanmaalla ja jos kehittyivät, tapahtuiko se teemaohjelman ansiosta vai siitä huolimatta, kysyttiin teemaohjelman päätöseminaarissa huhtikuussa Seinäjoella.

YRITYSTOIMINTA ON PÄÄSSYT HYVÄÄN ALKUUN

Alussa teemaohjelman kehittämistyön painopisteenä olivat henkilökohtaiset palvelut, joihin sisältyivät myös kaupan alan palvelut. Ohjelmakauden kuluessa työskentely tarkentui hyvinvointialan palveluyrittäjyyden kehittämiseen, ja lopussa palveluteema kytkeytyi osaksi laajempaa kuntien palvelurakenteen uudistamista. ”Ruralia-instituutti on koordinoitu teemaohjelman toteutusta vaihtelevissa ja vaikeissakin olosuhteissa ja luotsannut sitä eteenpäin tilanteessa, jossa hyvinvointipalvelut ovat voimakkaassa murrosvaiheessa”, Saartenoja arvioi.

Tilastojen valossa hyvinvointialan palveluyrittäjäyys näyttää menneen eteen-

päin ohjelman aikana Etelä-Pohjanmaalla. Vuodesta 2000–2005 perustettiin noin 120 uutta hyvinvointipalveluyritystä, ja vuonna 2006 maakunnassa toimi yhteensä noin 270 terveydenhuolto- ja sosiaalialan yritystä. Liikevaihto on kasvanut parhaiten pienissä, alle kymmenen hengen sosiaali- ja terveyspalveluyrityksissä, ja kehitys on ollut suotuisaa myös enintään 50 hengen yrityksissä. ”Hyvinvointialan yritykset ovat lähteneet liikkeelle takamatkalta, mutta näyttäisi siltä, että lähestyttäessä 2010-lukua, kehityksessä on päästy hyvään vauhtiin”.

Palvelualan teemaohjelmalla on Saartenojan mukaan ollut vaikutusta myönteiseen kehitykseen maaperän muokkaajana. ”Voidaan sanoa, että aikaisemmin kahta toisilleen vierasta käsitettä, hyvinvointialaa ja yrittäjäyttä, on voitu alkaa käyttää samassa lauseessa.” Palveluteema on nostanut hyvinvointialan yrittäjyyden elinkeinopoliittiseen keskusteluun, tutkimuksella on luotu pohjaa yritystoiminnan kehittämiseksi ja hankkeiden koulutusjaksoilla on tavoitettu satoja henkilöitä. Positiivisena on nähty myös se, että alaa vaivaavia epäkohtia, kuten kilpailua vääristävät tekijät tai asiakasnäkökulman puuttuminen, on nostettu julkiseen keskusteluun.

TARJONTA ON KEHITTÄNYT KYSYNTÄÄ NOPEAMMIN

Etelä-Pohjanmaalla on hyvinvointipalveluissa useita vahvoja alueita. Niitä ovat esimerkiksi liikunta- ja vapaa-aika, pienet hoivakodit, lastensuojelu, mielenterveyspalvelut, päihdehuolto ja terveysteknologia. Nämä alat nousivat esiin Ruralia-instituutin toteuttamassa maakunnallisessa tarve- ja kehittämiselvityksessä. Tulevaisuudessa painotusta toivotaan asiakaslähtöisiin ja räätälöityihin palveluihin eri ikäisille, erityisesti vanhuksille, sekä perheiden ongelmiin puuttumiseen varhaisessa vaiheessa.

Selvityksen tekijän projektitutkija **Ulla-Mari Heiskasen** mukaan haasteina palvelujen tuottamisessa tulevaisuudessa on pätevän työvoiman saanti, alan markkinoiden kehittymättömyys ja tilaaja-tuottaja-suhteen määrittelemättömyys. Myös Saartenoja mukaan hyvinvointialan palveluyrittäjyyden perusongelma edelleen on markkinoiden kehittymättömyys. ”Mielestäni nyt aletaan olla tilanteessa, jossa palvelujen tarjonta on kehittynyt suotuisasti. Suurimmat ongelmat ovat edelleen kysyntäpuolella. Kuntien kilpailuttamisosaaminen ja markkinoiden avaaminen ovat jääneet pahasti suuren kunta- ja palvelurakennemuutoksen jalkoihin. Kelläkään ei ainakaan Etelä-Pohjanmaalla ole juurikaan ollut aikaa tai energiaa pohtia palvelujen yksityistämistä.” ■

Toimitusjohtaja **Pekka Teittinen** sanoo palveluyrittäjyyden nousun näkyvän myös Mikkelin Seudun Uusyrityskeskus DYNAMON toiminnassa.

Palveluyritysten määrä kasvussa Mikkelin seudulla

Mikkelin Seudun Uusyrityskeskus ry DYNAMO tarjoaa maksutonta yrittäjäneuvontaa etenkin alkaville yrittäjille ja yrityksen perustamista suunnitteleville. Vuonna 2006 DYNAMOn avulla syntyi kaikkiaan 114 uutta yritystä ja 137 uutta työpaikkaa Mikkelin seudulle. ”Yrityksistä valtaosa on palveluyrityksiä, joten valtakunnallinen trendi näkyy myös Mikkelissä”, toteaa DYNAMOn toimitusjohtaja Pekka Teittinen Ruralia-instituutista.

DYNAMOn järjestämissä tilaisuuksissa on vuosina 2001–2006 käynyt yhteensä 4042 henkilöä. Infotilaisuuksien lisäksi on järjestetty myös käytännön koulutusta mm. liikekirjanpidosta, yrityksen perustamisen rahoittamisesta ja liiketoiminnan kannattavuudesta. Asiantuntijajäsenten avulla DYNAMOn kautta saa tietoa mm. yritysideoita arvioinnassa, liiketoimintasuunnitelmissa, erilaisissa laskelmissa ja rahoitusneuvonnassa.

”Tavoitteenamme on kehittää edelleen alueen yritystoimintaa myös palveluyrittäjyyden saralla. Hyväksi havaittujen toimintamallien ja erityisesti asiantuntijajäsenten neuvontapalveluiden kautta olemme saaneet hyviä tuloksia aikaan – viime vuosina jopa yli sadan uuden yrityksen vuosivauhdilla”, Pekka Teittinen kertoo.

Mikkelin Seudun Uusyrityskeskus DYNAMO

- perustettu vuonna 2001
- auttanut toimintansa aikana alkuun noin 450 uutta yritystä
- luonut Etelä-Savon alueelle yli 560 uutta työpaikkaa
- toimintaa tukee ja osarahoittaa TE-keskus Tavoite 1 -ohjelmasta (ESR)
- projektia hallinnoi Ruralia-instituutin Mikkelin yksikkö

Maaliskuun lopulla Oravissa hyvinvointimarkkinoille osallistui seitsemisen-kymmentä kyläläistä. Tapahtuma veti paikalle kaikenikäisiä osallistujia.

Hyvinvointi- markkinoilla tuetaan kylien kehitystä

Teksti Sari Laanterä | Kuva Eijalissa Kuva

Ruralia-instituutin Mikkelin yksikössä toimiva Senet-hanke on osallistunut aktiivisesti Hyvinvointimarkkinat-toimintamallin kehittämiseen. Idea Hyvinvointimarkkinoihin syntyi Senetissä tehtyjen kyläkyselyiden pohjalta. Kyselyissä kartoitettiin selkeillä ja ytimekkäillä kysymyksillä kylälaisten tarpeet mm. sosiaali-, koti-, vapaa-aika-, liikunta-, kuljetus- ja kulttuuripalveluihin. Vastauksissa nousi esiin tiedon tarve olemassa olevista palveluista, kylien elinvoimaa edistävien palvelujen nykytarve sekä palvelutarpeen kasvu lähitulevaisuudessa.

Senetin projektikoordinaattori **Eijalissa Kuva** kutsui alueella toimivia projekteja mukaan kehittämään paikallista palvelutoimintaa yhteistyössä kylien kanssa. Yhteistyön tuloksena perustettiin Ilona-hankeverkosto, johon kuuluvat Senetin lisäksi Virike-, Kylä-Sportti- ja Keko-projektit. Ilona-hankeverkosto kehitti kyläkohtaisen Hyvinvointimarkkinat-tapahtuman, jossa kyläläisiä, yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajia innostettiin aktiiviseen toimintaan kylien elinvoiman turvaamiseksi.

Tapahtuman organisointi edellytti asiasta kiinnostuneiden henkilöiden tapuolista mukaan ottamista ja vastuun jakamista myös kyläläisille. Kyläläiset pyrittiinkin osallistamaan Hyvinvointimarkkinoihin jo suunnitteluvaiheessa, sillä oleellista oli kuulla, millaisia toiveita ja tarpeita kyläläisillä on tapahtuman toteuttamisen suhteen. Tavoitteena oli, että palvelujen tarjonta ja kysyntä saadaan kohtaamaan Hyvinvointimarkkinoilla.

KYLÄLÄISET MUKAAN PALVELUTUOTANTOON

Hyvinvointimarkkinoita suunniteltaessa sovittiin selkeästi tapahtuman tavoitteesta, toimintatavoista ja vastuun jakamisesta sekä tilaisuuden kuluista, ajankohdasta, tapahtumapaikasta ja tiedotuksesta. Hankkeiden panos tapahtuman organisoinnin lisäksi oli aktivoida kyläläiset käyttämään hankkeiden antia hyväksi uusien palvelujen luomisessa ja juurruttamisessa osaksi kylän toimintaa.

Tapahtuman alussa kerrottiin ja keskusteltiin kyläkyselyjen tuloksista. Tämän jälkeen esiteltiin hankkeet ja niiden mahdollisuudet osallistua erilaisten palvelujen ja toimintojen käynnistämiseen. Senet-hanke tarjosi apua koti- ja hoivapalvelu- ja toimintamallien ja kylätoiminnan kehittämiseen. Hanke kutsui jokaiseen tapahtumaan sosiaalitoimesta kyseisen alueen kotipalveluohjaajan kertomaan kunnan tarjoamista palveluista. Mukaan kutsuttiin myös Mikkelin Ammattikoulun Terveysalan laitoksesta sairaanhoidon opiskelija mittamaan verenpainetta ja antamaan terveysneuvontaa. Virike-projekti käynnisti ikääntyneille viriketoimintaa, ja Kylä-Sportti-projekti suunnitteli kyläläisten kanssa liikuntatapahtumia ja uutta kyläliikuntaa. Keko-projektilta kyläläiset saivat tietoa omaishoitajuteen liittyvistä asioista.

Oman toiminnan esittelyn lisäksi hankkeet keräsivät kyselyissä esille nousseeseen tiedon tarpeeseen infopaketteja kotiin viemiseksi muun muassa eri potilasjärjestöjen toiminnasta, kuntoutusmahdollisuuksista ja etuuksista. Mielen hyvinvointia vaalittiin erityisesti kaiken

ikäisiä ilahduttavalla Tuli- ja taikashow-esityksellä.

Hanke-esittelyjen jälkeen kyläläiset jaettiin ryhmiin. Ryhmät kiersivät rakennetuilla hankeinfopisteillä, terveysneuvonta- ja verenpainemittauspisteellä sekä kotipalveluohjaajan neuvontapisteellä. Infopisteillä sovittiin yksityiskohtaisesti hankkeiden ja kylän tulevasta yhteistyöstä.

OSALLISTUJIA VAUVASTA VAARIIN

Hyvinvointimarkkinoita on järjestetty kolme kertaa. Kiviapajan hyvinvointimarkkinat järjestettiin 2.11.2006. Talvimyrskystä, sähkökatkosta ja ojaanajoista huolimatta tapahtumaan osallistui noin 30 kyläläistä. Tanhuvaarassa 21.11.2006 järjestetyille Hyvinvointimarkkinoille kokoontui noin 50 henkilöä. Oravissa hyvinvointimarkkinat järjestettiin 27.3.2007, jolloin mukana oli noin 70 kyläläistä. Nuorimmat osallistujat olivat sylivaivoja ja vanhimmat yli 80-vuotiaita.

Jokaisen tapahtuman jälkeen hankkeet keräsivät kyselyissä esille nousseeseen tiedon tarpeeseen infopaketteja kotiin viemiseksi muun muassa eri potilasjärjestöjen toiminnasta, kuntoutusmahdollisuuksista ja etuuksista. Mielen hyvinvointia vaalittiin erityisesti kaiken

ikäisiä ilahduttavalla Tuli- ja taikashow-esityksellä.

Hanke-esittelyjen jälkeen kyläläiset jaettiin ryhmiin. Ryhmät kiersivät rakennetuilla hankeinfopisteillä, terveysneuvonta- ja verenpainemittauspisteellä sekä kotipalveluohjaajan neuvontapisteellä. Infopisteillä sovittiin yksityiskohtaisesti hankkeiden ja kylän tulevasta yhteistyöstä.

SOT RESPONSE-HANKEEN KUMPPANIORGANISAATIOISSA

Sosiaalinen tilinpito (SoT) on menetelmä sosiaalisten ja yhteiskunnallisten tulosten mittaamiseksi, analysoimiseksi ja esittämiseksi. Menetelmä muistuttaa taloudellista kirjanpitoa, ja SoT suoritetaan rinnakkain taloudellisen tilinpidon kanssa. SoT soveltuu tulosten oikeudenmukaiseen arviointiin organisaatioissa, joilla on muitakin tavoitteita kuin taloudelliset tavoitteet.

Taloudellisen tilinpidon tapaan sosiaalisessakin tilinpidossa laaditaan aluksi budjetti. SoT-budjettiin määritellään tililuokittain tavoitteet ja tavoitteiden toteutumista mittaavat mittarit. Kun budjetti on valmis, laadullisia ja määrällisiä tapahtumia seurataan ja ne kirjataan säännöllisesti kirjanpitoon. Tilikauden päätyttyä tilinpitomateriaali analysoidaan ja kootaan lopulta sosiaalisiksi tilinpäätöksiksi.

Sosiaalinen tilinpito on käytännön työkalu, jota Ruralia-instituutti yhdessä Develooppi Oy:n kanssa kehittää käytettäväksi Response-hankkeen kumppaniorganisaatioissa yhteisövaikutusten arvioinnin mittaamiseksi. Mukana SoT-prosessissa ovat SPR:n Kontti-kierrätysavaraatit, sosiaalitalokari-projekti Joensuusta, Meriko-projekti Oulusta, Taitojen talo Kotkasta, Omaoaksipesula Järvenpäästä sekä Uusix-verstaat Helsingistä. Pohjaksi SoT-työskentelylle on hankittu laaja perusaineisto kumppaniorganisaatioiden tavoitteista, toiminnasta ja sidosryhmistä.

Budjettien työstämisen apuna oli neljän tililuokan mallitilikartta, jossa ovat seuraavat tililuokat: (1) yksilön voimaantumisen ja työllistymisen tukija, (2) lisäarvon tuottaja yhteiskunnalle, (3) hyvä ja luottamuksellinen sidosryhmäyhteistyö ja (4) hyvä työnantaja ja työyhteisö. Suurin osa hankkeen organisaatioista laati budjettinsa mallitilikartan pohjalta siten, että tililuokkia valittiin 4–5 ja tavoitteita keskimäärin 20. Tavoitteiden määrä tosin vaihteli varsin paljon. Mittareita budjettiin sisällytettiin keskimäärin 45. Yleisimpiä mittareita ovat kyselylomakkeet, haastattelut ja tilastotiedot. Tavoitteiden toteutumisen todisteena voidaan käyttää myös esimerkiksi kirjoitettujen täydennys-, jatkokoulutus- tai työpaikkasopimusten lukumääriä.

Uusix-verstaat on yksi Response-hankkeen kumppaniorganisaatioista, jossa toteutetaan sosiaalista tilinpitoa.

BUDJETTITAVOITTEET SAAVUTETTIIN YLI 80 %:SESTI

Asetettujen tavoitteiden saavuttamista on kuvattu budjeiteissa lukujen ja sanallisten kuvailujen lisäksi havainnollisten hymiöiden avulla. Iloisten ja surullisten hymiöiden lukumäärät kertovat sen, kuinka hyvin tavoitteisiin on päästy. Helmikuussa 2007 tarkastetuissa vuotta 2006 koskevissa budjeiteissa tavoitteet on saavutettu hymiöiden mukaan 81 %:sesti, mutta tililuokittaisia eroja on.

”Yksilön voimaantumisen ja työllistymisen tukija” -tililuokassa mitattiin työntekijöiden itsetunnon, elämänlaadun, jaksamisen sekä työntekemisen valmiuksien parantumista. Lisäksi mittauskohteina oli koulutusten, työhönohjausten, tukitoimien sekä saavutettujen jatkotyö- tai koulutuspaikkojen määriä. Tavoitteisiin päästiin keskimäärin 82 %:sesti.

Kaikissa organisaatioissa mitattiin jollain tavalla yhteiskunnallista hyötyä eli sitä lisäarvoa, jota organisaatio tuottaa yhteiskunnalle. Tässä tililuokassa tarkas-

teltiin myös erilaisten toiminnan volyymin kuvaavia lukuja, kuten esimerkiksi avustustoimintaan tai kierrätykseen yms. hyvään tarkoitukseen menevän tavaran määrä. Tavoitteisiin päästiin 82 %:sesti.

Kolmas tililuokka oli ”hyvä ja luottamuksellinen sidosryhmäyhteistyö”. Siinä tarkasteltiin mm. sidosryhmän saamaa mielikuva organisaatiosta, organisaation toiminnan tunnetusta, yhteistyön toimivuutta sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuutta ja luotettavuutta. Tässä tililuokassa tulokset jäivät alhaisimmiksi eli tavoitteisiin päästiin vain noin 51-prosenttisesti. Osaltaan heikohkoa tulosta selittää tosin hymiöiden käytön epäloogisuus ja myös eräiden tavoitteiden korkea tavoitetaso. Toisin sanoen tililuokan tavoitteet saavutettiin paremmin kuin mitä prosenttiluku osoittaa.

Tililuokka ”hyvä työnantaja ja työyhteisö” mittaa työpaikan ilmapiiriä, henkilökohtaisen ohjauksen tasoa, työn haastavuutta ja mielekkyyttä sekä saatua tukea ja kannustusta. Tililuokassa voidaan myös mitata palautteen antamiseen, syrjintään,

kommunikaatioon sekä yhteistyöhön esimiesten kanssa liittyviä kysymyksiä. 85 % tavoitteista saavutettiin.

HYVÄ JA TARPEELLINEN MUTTA TYÖLÄS MENETELMÄ

Kokemukset sosiaalisen tilinpidon tarpeellisuudesta olivat enimmäkseen myönteisiä ja valtaosa ilmoittaa tekevänsä sitä jatkosakin. Tämä ilmenee osallistujille tehdyistä haastattelusta. SoT:n tilinpäätös on myös erinomainen työkalu, jolla voi perustella organisaation toiminnan tarpeellisuutta ja hyödyllisyyttä rahoittajalle.

Keskeisimpänä ongelmana nousi esiin ajankäyttö eli SoT-asiat veivät oletettua enemmän aikaa. Jatkossa tuleekin varata enemmän niin henkilö- kuin rahallisiakin resursseja. Todettiin myös, että tiedonkeruuta pitäisi saada järjestelmällisemmäksi, budjettkarttaa, mitattavia asioita ja tavoitetasojaa on syytä joiltain osin miettiä uudelleen. Kaikki kirjanpitoon ja tilinpäätökseen osallistuvat tulisi ottaa mukaan ja sitouttaa prosessiin. ■

Päiväkoti Onnimanni pyörii osuuskuntayrittäjyyden perustalla

Savonlinnalainen lasten päiväkotitoimintaan ja vanhusten hoivapalveluihin keskittyvä osuuskunta Hoivataiturit perustettiin helmikuussa 2007. Alkuvaiheessa toiminnassa on aktiivisesti mukana viisi osuuskunnan seitsemästä jäsenestä.

Idea omasta yrityksestä syntyi kahden perustajajäsenen pohtiessa oman ammattitaidon ja työhalujen hyödyllisempää käyttöä patkätöiden sijaan. ”Etenkin lasten päivähoitossa ja vanhusten kotipalveluissa tuntui olevan omaa ammattitaitoamme vastaavaa palvelutarvetta”, osuuskunnan toiminnanohjaaja **Marjo Lamberg** toteaa. Kun tieto osuuskunnan perustamisaikeista levisi, mukaan liittyi lisää motivoituneita monialaosaajia. ”Osuuskunta Hoivataiturin toiminnan lähtökohdista ovat asiakaslähtöiset palvelut, joten panostamme joustavasti toimivaan henkilökuntaan”, kertoo Lamberg. Tarvittaessa tiimiin rekrytoidaan lisää ammattitaitoisia ja innostuneita työntekijöitä.

Päiväkotitoiminnassa painottuu erityisesti kodinomainen, turvallinen ja kiireetön ilmapiiri sekä turvallinen vuorovaikutussuhde lasten ja aikuisten välillä. Perusajatuksia ovat myös terveet

ja luonnonläheiset elämäntavat. Ruoka tehdään omassa keittiössä ja se pyritään mahdollisuuksien mukaan valmistamaan luomuraaka-aineista. ”Keittiö ei jää lapsilekaan vieraaksi, koska leivomme paljon sekä valmistamme välipaloja ja salaatteja yhdessä”, Lamberg kertoo.

Päiväkoti Onnimanni etsii yhä lasten päivähoitotoimintaan sopivia toimitiloja Savonlinnasta. Toimitiloja odotellessa tarmokkaat naiset eivät ole jääneet pyörittelemään peukaloitaan, vaan he ovat kehittäneet päiväkotitoiminnan sisältöjä ja olleet mukana mm. yritysten verkostoitumiskoulutuksessa. Osuuskuntalaisten ajatuksena on kytkeä Onnimannin toiminta satujen maailmaan ja samalla nostaa perinteisiä satuja kunniaan. Lapsille valitaan Kuukauden Satu, jonka teemaa päiväkodin muu toiminta myötäilee – aamun voi aloittaa Kultakutrin Voimapuuro, ulkoleikeissä lapsia odottaa Nalle-Jumppa ja askartelutunneissa tehdään iso, keskikokoinen ja pieni tuoli. Lasten saduista saamat ajatukset ja ideat huomioidaan toiminnassa. Myös vanhuksien halutaan mukaan toimintaan: ajatuksena on pyytää silloin tällöin ”vieraileva lukija”, mummo tai pappa, lukemaan satu.

Osuuskunta yritysmuotona

- osuuskunnan voi perustaa kolme henkilöä tai yhteisöä
- jäsenet päättävät asioista tasa-arvoisesti ”jäsen ja ääni” -periaatteella
- ei minimipääoman vaadetta, osuuskunnan perustajat päättävät osuuskunnasta
- jäsenille taloudellinen hyöty osallistumalla osuuskunnan toimintaan ja tarjoamalla palveluja sen kautta
- tarkoituksena jäsentensä elinkeinon/talouden tukeminen, ei voiton maksimointi
- oikeus palkansaajan työttömyysturvaan säilyy, jos omistusoikeus on alle 15 %
- osuuskunnalla kaksoisluonne: sekä liikeyritys että henkilöyhteisö

Lisätietoja SENET-hankkeesta: www.helsinki.fi/ruralia/mikkeli/senet

”Osuuskunta yritysmuotona oli meille kaikille vieras, ennen kuin saimme asiasta lisätietoa Ruralia-instituutin Senet-hankkeen projektikoordinaattorilta **Eijaliisa Kuvalta**”, kertoo Marjo Lamberg. ”Eijaliisa on myös lupautunut Osuuskunta Hoivataiturille yrityskummiksi. Hänen kanssaan olemme tutustuneet osuuskuntayrittäjyyden arkeen mm. osuuskuntana toimintansa aloittaneessa Aarteiden Talo -päiväkodissa Tuusulassa. Lisäksi

olemme käyneet Pellervo-Seurassa keskustelemassa osuuskunnan lakiasioista varatuomari **Kari Lehdon** kanssa.”

”Osuuskunnassa viehätti mahdollisuus aloittaa yrittäjyystoiminta ilman suuria pääomia sekä mahdollisuus toteuttaa yhdessä jäseniä yhdistävä toiminta-ajatus lasten ja vanhusten palveluista. Yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi olemme valmiit tekemään kovasti töitä”, Marjo Lamberg toteaa. ■

Kolumni

Torsti Hyyryläinen, tutkimusjohtaja

Voiko maaseutua kehittää puhumatta maaseudusta?

Sanoilla on kiistattua merkitystä ja voimaa. Pilkunkin paikka voi tappaa. Tässä viittaa entisen kenraalikuvernöörin käytäntöön, kun hän rutinoituneesti käsiteli esitetyttä lausetta: ”Armoa ei Siperiaan.” Pilkun paikka eri puolella ei-sanaa oli oleellisen tärkeä valinta vangitun kannalta.

Käsitteiden määrittely on osa yhteiskunnallista valankäyttöä. Määritelmät ohjaavat ajattelumme ja ajattelu ohjaa tekoja – ja päinvastoin. Yliopistojen yksi yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tehtävä on käsitteellistää suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuria. Mutta millaisia merkityksiä ja mielikuvia liitetään sanan maaseutu?

Maaseudun ymmärtäminen ohjaa luonnollisesti myös maaseudun kehittämistä. Perinteisesti maaseutu on yhdistetty alkutuotantoon ja maatalouteen. Mielikuvissa maaseutu on sijoittunut edistyksen janan alkupäähän. Kehitys on kuroutunut toisaalle, pois maaseudulta.

Yhteiskunnan muutoksen myötä myös kuvat ja kuvaukset maaseudusta ovat muuttuneet. Suomalaisen suhtautuminen maaseutuun on viimeisen 40 vuoden aikana muuttunut myönteisemmäksi. Maaseutu ei enää ole mahdollisuuden vastakohta. Monet näkevät mahdollisena muuttoa maaseudulle. Toiset pitävät mahdollisena maaseudun kehittämistä. Jotkut aprikoiivat, olisiko maaseutu mahdollisuus koko yhteiskunnan kilpailukyvyllä ja luovuudelle.

Julkisuudessa maaseutu-sanan ja kehittämisen liitto on vielä melko hauras. Se nojaa usein vahvemmin perinteeseen kuin tulevaisuuden mahdollisuuksiin. ”Maajussille morsian” oli yksi ajankohtainen mielikuvarakennelma maaseudun kehittämiseksi. Siinä oli sekoitus perinnettä ja toivoa. Lopputuloskin jäi sopivan epävarmaksi.

Ruralia-instituutissa on ahkeria maaseutu-sanan käyttäjiä. Olen itsekin tutkinut ja kehittänyt mutta paljon myös puhunut. Otsikon aihe herättää mielessäni kuitenkin edelleen monia ristiriitaisia ajatuksia. Käytännössä törmään usein ristiriitaisiin tilanteisiin, kun yritän esimerkiksi yhdistää maaseutupuheen ajassa liikkuviin muihin kehittämiskäsitteisiin. Kiinnostavan kontekstin luo esimerkiksi hegemoninen luovuus- ja innovaatiotutkimus. Siinä maaseutua ei ole.

Monista kehittämistilanteista ja -puheista maaseutu pyörittää ulos kuin roska pohtimesta. Maaseutu ei ole asian ytimessä, arvokkaiden jyvien joukossa. Monille dynaamisille kehittäjille maaseutu on jotain sellaista, josta ei kannata mahdollisuuksia esiin kaivaa. Ajatuskulku on, että maaseudun kehittäminen on oma teemansa, siihen on olemassa omat tukijärjestelmänsä ja kehittämisorganisaationsa. Ei siis ole heidän juttunsa.

Maaseudun kehittäjän konkreettisenä uhkana onkin marginalisoitua maaseutu-sanan käytön myötä asemaan, josta on vaikeata rakentaa yhteistyötä muiden toimijoiden, kuten elinkeinon, palvelujen tai teknologian kehittäjien suuntaan. Maaseudun kehittäjän on ponnisteltava päästäkseen uskottavasti ja luottamusta herättävänä kumppanina mukaan kehittämisen valitsemiin puhetapoihin.

Olisiko viisasta tai edes mahdollista tehdä maaseudun kehittämistyötä puhumatta maaseudusta? Vastaus tähän kysymykseen on vähintään kahdensuuntainen. Toisessa tilanteessa maaseutu voi käsitteenä yhdistää ihmisiä ja se voi toimia sosiaalista pääomaa kokonaan terminä. Maaseutu voi myös olla korvamerkki. Sanoillan ohjataan resursseja. Maaseutu-sana on tällaisessa (poliittisessa) käytössä yleinen.

On kuitenkin myös tilanteita, joissa ei ole viisasta edetä maaseutu-sana edellä. Valitettavan usein nämä tilanteet liittyvät yhteistyöhön, jossa puhutaan yhteiskunnan kehityksen kannalta erityisen tärkeistä ja merkittävistä asioista, kuten esimerkiksi yrittäjyydestä, kilpailukyvyistä, teknologiasta tai innovaatioista. Tällöin maaseudun kehittäjäksi identifioituvan on ehkä hyvä sulautua valtakirjaan korostamatta liikaa maaseutua. Yhteistyöhön voi tehdä muiden käsitteiden varassa päämäärän pysyessä samana. Riippuu siis tilanteesta. Viisaus on tilanteen taju.

En tunne asiaa tutkitun, mutta otaksun, että maaseudulla asuvat ihmiset eivät puhu päivittäin maaseudusta. Heille tuo sana ei ole kovin kiinnostava tai arjen selviytymisessä oleellinen. Maaseutu on vahvemmin asiantuntijoiden, tutkijoiden, poliitikkojen, virkamiesten ja kehittäjien puheissa. He kokevat tarvitsevansa maaseutu-sanaa työssään. Se on osa heidän ammatillista identiteettiään.

Yhteiskunnan puheavaruudet muodostuvat omalakisesti eikä niitä helpposti muokata suuntaan tai toiseen. Pitkällä aikajänteellä myös maaseutuun liittyvät merkitykset ja mielikuvat muuttuvat väistämättä. On mahdollista, että ettemme 30 vuoden päästä edes tunnista tai tunnusta niitä mielikuvia, joita tänään maaseutuun liitämme. Yliopiston yhteiskunnallisena tehtävänä on luovuuden edistäminen uuden ajattelun kautta. Yliopiston arvokas tehtävä on osallistua myös maaseutu-sanan avoimeen pohdintaan. Ruralia on tähän oiva väline erottelemään kriittisesti maaseutupuhetta eri toimijoiden käyttöön.

Ahmakannalle tehdään hoitosuunnitelma

Ahman hoitosuunnitelman tekeminen aloitettiin kartoittamalla kansallisella tasolla luonnon, luonnonkäytön ja luonnonkäytön valvontaan sidoksissa olevien tahojen näkökantoja. Hoitosuunnitelmaa laatii projektipäällikkö Mari Pohja-Mykrä.

Ahma on yksi Suomen suurpedoista suden, karhun ja ilveksen rinnalla. Tälle neljännelekin suurpedolle ollaan laatimassa kansallinen hoitosuunnitelma. Luonnoksen ahmakannan hoitosuunnitelma valmisteleo Ruralia-instituutti maa- ja metsätalousministeriön tilauksesta.

Ahman hoitosuunnitelman tarkoituksena on yhdistää lajin ekologiset vaatimukset kannan hoidon sosioekonomisiin kysymyksiin kuten petovahinkoihin ja vaikutuksiin luonnon virkistyskäyttöön. Ekologisen katsauksen ahmakannan nykytilasta tuottaa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL). Viimeksi vuoden 2005 lopulla julkaistun tilaston mukaan Suomessa oli 145–150 ahmaa. Tästä määrästä 40–45 oli pentuja. Ahmakanta on painottunut Pohjois- ja Itä-Suomeen, mutta myös Keski-Suomen ja Pohjan-

maan pohjoisista osista löytyy pesiviä ahmoja.

Hoitosuunnitelman sosioekonomiseen tutkimusosaan liittyvät maakunnalliset ja kansalliset sidosryhmäkyselyt on kohdistettu luontoon, luonnonkäyttöön ja sen valvontaan liittyville organisaatioille ja sidosryhmille. Kyselyissä on tiedusteltu muun muassa näkemyksiä Suomen ahmakannan tilasta, määrästä ja säätelystä sekä ihmisen ja ahman rinnakkaiselosta. Aineistoa syvennetään asiantuntijoiden ja keskeisten sidosryhmien haastattelulla ja kuulemistilaisuuksilla. Valmistelussa hyödynnetään aiempien susi- karhu ja ilveshankkeiden yleisötilaisuuksista kertynyttä aineistoa kansalaisten näkemyksistä Suomen suurpetopoliittikan hoidosta.

Ahman hoitosuunnitelma on jatkoa Ruralia-instituutin ja maa- ja metsätalousministeriön yhteistyölle hoitosuunnitel-

mien tekemisessä Suomen suurpedoille. Suden hoitosuunnitelmaluonnos laadittiin Ruralia-instituutissa 2004 ja vastaavat luonnokset karhulle ja ilvekselle vuonna 2005. Luonnos ahman hoitosuunnitelma luovutetaan maa- ja metsätalousministeriölle tänä vuonna marraskuun loppuun mennessä. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutissa ahman hoitosuunnitelmaa valmistelevat johtaja, professori **Sami Kurki** ja projektipäällikkö **Mari Pohja-Mykrä**.

Lisätietoja

Projektipäällikkö Mari Pohja-Mykrä
puh. 041 550 8442
mari.pohja-mykra@helsinki.fi

Tietoa ahmasta ja kannan kehityksestä:

- www.rktl.fi (riista/suurpedot)
- www.suurpedot.fi

www.helsinki.fi/ruralia

Julkaisuja:

- Rural Studies -verkosto innovatiivisena yliopistokumppanuutena
- Rural Studies -verkosto innovatiivisena yliopistokumppanuutena -julkaisussa verkostoon eri rooleissa sitoutuneet ihmiset kertovat näkemyksiään verkoston synnyttämästä uudesta yliopistojen välisestä toiminnasta maaseutualalla. Julkaisussa selvitetään verkoston synnyttämistä yhteiskunnallisia ja akateemisia reunaehtoja, käsitellään maaseutuopetusta opettajien ja opiskelijoiden näkökulmista sekä tarkastellaan verkostoa yliopiston ainelaitoksen, oppiaineen ja erillislaitoksen näkökulmista.

Julkaisun voi lukea Rural Studies -verkkosivuilta osoitteesta www.ruralstudies.fi tai tilata maksutta osoitteesta mirja.marttinen@helsinki.fi

EcoDecora II -hankkeen ja kerimäkeläisen Väinölan luomutilan yhteistyössä järjestämä tapahtuma keräsi kiinnostuneita kuulemaan lähituotannon mahdollisuuksista floristiikassa. Väinölan elokuinen kukkatapahtuma tulee jatkumaan jokavuotisena.

EcoDecora avasi uusia mahdollisuuksia – valtakunnallinen yhteistyö on tarpeen

Teksti ja kuvat Birgitta Partanen

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin ja ProAgria Etelä-Savon yhteistyössä 2004–2007 toteuttama EcoDecora II -kehittämishanke toi esiin erikoisluonnontuotteiden monipuolisia mahdollisuuksia floristiikassa ja käsitöissä. Toteuttamisalueella Etelä-Savossa hanke näkyi voimakkaasti ja herätti kiinnostusta myös valtakunnallisesti. Hankkeen rahoitusrakenne (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto EMOTR, Etelä-Savon TE-keskuksen maaseutusasto sekä alueen kunnat) rajasi toiminnan Etelä-Savoon, mutta valtakunnallinen yhteistyö huomattiin välttämättömäksi alan kehittämiseksi ja kysynnän ja tarjonnan kohtaamiseksi.

Hankkeessa kehitettiin ekologisesti kestäväää luonnonmateriaalien keruuta ja koristekasvien tuotantoa sekä niiden jalostusta ja käyttöä. Toimintaan kuului lukuisia koulutuspäiviä eri teemoista, kuten esimerkiksi erilaisten luonnonmateriaalien keruusta, käsittelystä ja käytöstä. Hankkeessa osallistuttiin myös monenlaisiin tapahtumiin ja verkostoiduttiin valtakunnallisesti alan toimijoiden kanssa. Hankkeeseen osallistuneiden yrittäjien joukossa on hyvin monenlaista osaamista floristiikasta ja käsitöistä luonnonmukaiseen pihanrakentamiseen. Useimmille EcoDecora merkitsee lisäansioita, mutta joukossa on myös yrittäjiä, jotka saavat päätoimeentulonsa siitä.

Hankkeessa harjoiteltiin tilojen ja tapahtumien koristelua luonnonmateriaaleilla aluksi omista koulutuspäivissä. Myöhemmin perustettiin somistusryhmä, joka alkoi hoitaa itsenäisesti erilaisten tilaisuuksien koristelua. Tavoitteena on, että somistusryhmän – samoin kuin myyntiin ja markkinointiin keskittyneen toriryhmän – yhteistyö jatkuu hankkeen loppumisen jälkeenkin.

Hankkeen aikana muodostui laaja yhteistyöverkosto. Myös alaan liittyvät suuret yritykset, kuten monet kukkatukut, kukkatarviketukut ja kauppapuutarhat suhtautuvat myönteisesti EcoDecoraan, vaikka niiden liiketoimintaan sillä ei ole juurikaan merkitystä. Yhteinen etu on kuitenkin kotimaisen tuotannon arvostus ja sen avulla säilytettävät työpaikat. Vaikka alalla on runsaasti taitavia tekijöitä ympäri Suomen, suurempi edistys-asteleisiin ja taloudellisesti merkittävään toimintaan voidaan päästä vasta pitkäjänteisellä työllä. Haasteena erikoisluonnontuotealan kehittymiselle onkin saada koottua toimijat yhteen ja käytännön yhteistyöhön. Verkostoitumista jatketaan Suomen Luontoyrittäjyysverkosto ry:n ja maa- ja metsätalousministeriön luonnontuotealan teemaryhmän asettaman valmisteluryhmän toimesta. ■

Esimerkki luonnonmateriaalien käytöstä juhlakoristeluissa, tässä teemana mänty (kuva keskellä).

Hankkeen ”toriryhmällä” oli myyntipaikka Mikkelin torilla. Yhteistyössä osallistuttiin myös monenlaisiin muihin tapahtumiin ja messuille.

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

Vuosikatsaus 2006

Ruralia-instituutti toteutti toimintavuonna sille annettua yhteiskunnallista palvelutehtävää ja yliopistollista erityistehtävää maaseudun elinolojen ja elinkeinojen kehittämiseksi. Instituutti tuotti tieteellistä tutkimusta sekä siihen perustuvaa yliopisto-opetusta, toteutti kehittämishankkeita, antoi koulutusta sekä teki yhteistyötä toimialansa verkostoissa. Toimintayksiköt Mikkelissä ja Seinäjoella osallistuivat aktiivisesti yliopistokeskustensa toimintamallien kehittämiseen. Vuosi 2006 oli yhdistyneen Ruralia-instituutin kolmas toimintavuosi Helsingin yliopiston erillislaitoksena.

Toimintavuoden aikana laadittiin uusi tavoiteohjelma vuosille 2007–2009. Tavoiteohjelman laadinnalle antoi hyvän pohjan alkuvuodesta valmistuneet yliopiston strategia sekä instituutin tutkimuksen ja toimintakonseptin kansainvälinen arviointi. Arvioinnissa instituutin vahvat yhteiskun-

nalliset verkostot sekä aito vuorovaikutus maaseudun kehittämistä tukevassa innovaatioympäristössä saivat kiitosta. Kehitettävää puolestaan on instituutin toiminnan ja perustutkimuksen välisen yhteyden paremmassa hyödyntämisessä.

Tavoiteohjelmassa instituutin toiminta keskitettiin kolmelle osaamisalalle:

- 1) Luomu, luonnonvarat ja elintarvikkeet
- 2) Maaseutu ja yhteiskunta
- 3) Yrittäjyys ja osuustoiminta.

Tavoiteohjelma kirkasti myös instituutin toiminnan kaksi erilaista profiilia: Instituutti on sekä kansainvälisesti profiloitunut maaseutututkimuksen ja tutkimuslähtöisen kehittämisaamisen yliopistoyksikkö että Helsingin yliopiston osaamisen välittäjä Etelä-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla. Toiminnan kokonaisvoitto vuonna 2006 – kokonaisrahoitus 5,9 miljoonaa euroa,

92 henkilötyövuotta – pieniä hieman edellisvuodesta. Yliopiston perusrahoituksen osuus rahoituksesta sisältäen tilakustannukset oli instituutin tasolla alle viidenneen. Merkittävin rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

”Instituutti on sekä kansainvälisesti profiloitunut maaseutututkimuksen ja tutkimuslähtöisen kehittämisaamisen yliopistoyksikkö että Helsingin yliopiston osaamisen välittäjä Etelä-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla.”

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

rahoituslähde, EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, kattoi 45 prosenttia instituutin kokorahoituksesta. Nähtävissä on, että EU:n laajentumisen myötä alueelliset

Lyhyesti

- Kokonaisrahoitus 5,9 miljoonaa euroa
- 92 henkilötyövuotta
- Tutkijakoulutettuja henkilötyövuosista 12,5 %
- 27 tutkimushanketta
- 61 kehittämis- ja koulutushanketta

- Eniten hankkeita Luomu, luonnonvarat ja elintarvikkeet -osaamisalalla
- Osaamisalojen opintokokonaisuudet: Eco Studies, Rural Studies, Co-op Studies
- 10 julkaistua artikkelia tieteellisissä aikakauslehdissä (referee), 44 muuta julkaisua
- Toimija Mikkelin ja Seinäjoen yliopistokeskuksissa

sa kehittämistoiminnassa. Kansainvälisen hanketoiminnan merkitys korostuu ja se korvaa osin alueellisen rahoituksen supistumista. Tiedekuntayhteistyö tiivistyy entisestään ja instituutti tuottaa yhä selvemmin niitä tuloksia, joiden perusteella opetusministeriö myöntää yliopistolle rahoitusta. Nyt yliopistojen rahoitusmalli on erittäin tutkintopainotteinen, mutta se saanee lähivuosina myös yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyviä tuloskriteerejä.

Luomu, luonnonvarat ja elintarvikkeet

Ruralia-instituutin osaamisaloista luomu, luonnonvarat ja elintarvikkeet oli volyymiltaan suurin, ja luomuun liittyvä tutkimus, opetus ja kehittämistoiminta tapahtui kokonaisuudessaan Mikkelin yksikössä. Luomututkimuksen kärkinä olivat laajat kansainväliset EU-rahoitteiset tutkimushankkeet ja -kokonaisuudet. Mikkelin yksikössä ESR-osarahoituksella toimi kaksi professuuria: luomukotieläinprofessuuri ja ekologisen kasvintuotannon professuuri. Jälkimmäinen yhteistyöhanke MTT:n kanssa jaettiin siten, että Ruralia-instituutissa tapahtui opetustoiminta ja MTT:ssä tutkimus. Muissa osaamisalan toiminnissa Ruralia-instituutin rooliksi on muotoutunut alan liiketoiminnan kehittämiseen ja elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvä tutkimus- ja kehittämistyö. Seinäjoella turvallisuustutkimus pohjautuu EPANET-verkoston kuuluvaan Elintarvikkeet ja elintarvikkeiden turvallisuus-tutkimusprofessuurihankkeeseen ja Mikkelissä elintarviketurvallisuuteen ja kuluttajakäyttämiseen keskittyvään tutkimusjohtajahankkeeseen.

Osaamisalan yliopistollinen perusopetus muodostui luonnonmukaisen maa- ja elintarviketalouden kursstarjonnasta (Eco Studies -opinnot) ja Eco-Business -maisteriohjelmasta. Perus- ja aineopin- tokokonaisuudet vakiinnettiin maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan opinto-ohjelmaan. Verkkoetuotannolla ja opetusformaattien kehittämisellä helpotettiin opiskelijoiden osallistumista. Eco Business-maisteriohjelma jatkui Helsingin yliopiston ohjelmaan valittujen opiskelijoiden osalta suunnitelmien mukaan. Kehittämistoiminnassa pääpaino oli alkutuotannon, elintarviketalouden sekä maatilojen ja kasviuoneuryritysten energiaratkaisujen aihealueilla. Vuoden aikana toteutettiin kaikkiaan parikymmentä hanketta, joista kolme oli koulutushankkeita. Ruralia-instituutti osallistui aktiivisesti partnerina myös muiden toimijoiden koordinoimiin kehittämishankkeisiin. Ruralia-instituutin muut kuin luomuun liittyvät elintarvikealan toiminnot liittyivät pääosin pienten ja keski suurten elintarvikeyritysten kanssa tehtävään yhteistyöhön. Mikkelissä se tapahtui pääosin kehittämishankkeina, joissa myös täydennyskoulutuksella oli vahva rooli. Luonnonvaroihin kohdistuvassa tutkimus- ja kehittämistoiminnassa painopisteenä oli luontoyrittäjyyden, kuten esimerkiksi elintarvike-, käsityö- ja matkailualan, edistäminen. Seinäjoella on alan edistämiseksi tehty pitkäjänteistä työtä ja luotu vuosien kuluessa toimivat yhteistyösuhteet alan toimijoihin. Luomututkimuksen osaamiskeskittymä Mikkelin kampusalueella vahvistui. Uusissa toimitiloissa yksikön erillään toimineet ryhmät pääsivät yhteen, ja MTT Partalan

luomututkijat sijoittuivat kampusalueelle. Yhteisprofessuuriin lisäksi MTT:n kanssa pyrittiin hankeyhteistyössä entistä kiinteämpään yhteistyöhön. Myös Seinäjoella MTT:n kaksi tutkijaa toimi yksikön tiloissa. Osaamisalalla yliopistokeskusten toiminnan tehostuminen heijastui myönteisesti toiminnan resurssointiin. Ammattikorkeakouluyhteistyössä saatiin hankeyhteistyön rinnalle rahoitus yhteiselle tutkimusjohtajalle.

Maaseutu ja yhteiskunta

Ruralia-instituutti on pitkään toiminut yhteiskunnallisena vaikuttajana maaseutua koskevassa yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteon valmistelussa. Instituutin asiantuntijoita toimii erilaisissa kansallisissa asiantuntijatehtävissä, joista Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmä ja sen teemaryhmät ovat keskeisessä asemassa. Tätä kautta on voitu tukea kansallista maaseutupoliittikan valmistelua ja vuonna 2006 maaseutupoliittisen erityisohjelman laatimista.

Yhteiskuntatieteellisessä maaseutututkimuksessa painottuivat seudullisen kehittämisen ja toimintaryhmytön, maaseutu-kaupunki-vuorovaikutuksen sekä innovaatioympäristöjen kehittämisen teemat. Edelleen oltiin aktiivisia myös arviointitutkimuksissa. Merkittävä yliopisto-opetuksen yhteistyön rakentamisen väylä on ollut kymmenen suomalaisyliopiston muodostama Rural Studies -opetusverkosto, jonka toimintaa Ruralia-instituutti koordinoi. Verkosto sai vuonna 2006 kymmenennen jäsenen Åbo Akademin liittyttyä mukaan toimintaan. Rural Studies -verkosto järjesti yhteensä 15 opintojaksoa, joista neljä organisoitiin käytännössä Ruralia-instituutin opetuksena. Opetustoiminnassa pidettiin edelleen tärkeänä opetuksen viemistä maaseudulle. Ruralia-instituutti oli keskeisesti mukana sijaintimaakuntiansa maaseudun kehittämiseen liittyvien toimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tärkeimmät sisältöalueet liittyivät maaseudun hyvinvointiin ja lähialueyhteistyöhankkeissa kylien kehittämiseen. Myös Venäjä-yhteistyö maaseudun kehittämisessä vahvistui.

Yrittäjyys ja osuustoiminta

Osaamisalalla tehdään yrittäjyyden ja osuustoiminnan tutkimusta, annetaan yliopistollista osuustoiminnan ja yhteisö- talouden opetusta sekä toteutetaan yrittäjyyden ja osuustoiminnan kehittämishankkeita. Osaamisala muodostuu tutkimus-, opetus- ja kehittämisryhmissä. Yrittäjyyden tutkimus- ja kehittämistoiminnan painopiste oli vuonna 2006 toimintasuunnitelman mukaisesti maaseudun pienyritysten liiketoiminnan ongelmiin

pureutuissa hankkeissa. Keskeisiä teemoja olivat mm. jakeluketjujen toiminta, asiakaslähtöinen liiketoiminta, ICT:n hyödyntäminen, markkinointiosaaminen, yritysryhmytön ja yhteiskuntavastuu. Toimialoista kohteina olivat erityisesti elintarvikeala, luontoyrittäjyys, puutuoteala ja palveluala. Opetuksessa Co-op Network Studies -yliopistoverkosto laajeni vuonna 2006. Uusina yliopistoina verkostoon liittyivät Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Jyväskylän yliopisto ja Oulun yliopisto. Turun kauppakorkeakoulu teki alustavan päätöksen verkostoon liittymisestä. Myös opintokokonaisuus laajentui vuoden 2006 aikana ja verkko-opetusta kehitettiin. Toukokuussa avattiin osuustoiminnan tutkimuksen www-portaali, joka pitää sisällään ajankohtaista tietoa osuustoiminnan tutkimushankkeista, tutkijoista, asiantuntijoista, lähdekirjallisuudesta, tapahtumista ja opetuksesta.

Yliopistokeskustoiminta

Ruralia-instituutti toimii Mikkelin ja Seinäjoen yliopistokeskuksissa. Yliopistokeskukset ovat "sateenvarjo-organisaatioita", jotka kokoavat yhteen sijaintipaikkakuntiansa yliopistoyksiköiden toimintoja. Yliopistokeskusten tavoitteena on tuottaa mahdollisimman asiakaslähtöisesti alueidensa tarpeisiin räätälöityjä yliopistollisia koulutus-, tutkimus- ja kehittämispalveluja. Instituutti on ollut aktiivinen useissa erilaisissa hankkeissa, joilla on kehitetty yliopistokeskusten toimintaa ja yhteistyötä. Erityisesti yhteistyötä on tehty aikuiskoulutuksen, virtuaalioppimisen, tutkimuksen tunnetuksi tekemisen, tutkijakoulutuksen,

yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen, yliopistoyksiköiden tunnettuuden lisäämisen sekä kansainvälisen toiminnan kehittämisen alueilla. Toimintavuoden aikana valmisteltiin yliopistokeskusten ja alueellisten ammattikorkeakoulujen yhteistyösopimuksia ja tiivistettiin muutakin hankkeisiin liittyvää yhteistyötä. Mikkelissä yhteistyösopimuksen piiriin kuuluu myös MTT:n paikallinen toiminta. Yksiköiden johtajat osallistuivat yliopistokeskusten johtoryhmytöskentelyyn.

Julkaisut

Ruralia-instituutin omista julkaisusarjoista, Julkaisuja- ja Raportteja-sarjoissa, julkaistiin sekä painettuja että sähköisiä julkaisuja instituutin www-sivustoilla. Julkaisusarjassa ilmestyi viisi ja Raportteja-sarjassa kolme julkaisua. Arviointijärjestelmää käyttävissä tieteellisissä aikakauslehdissä julkaistiin kymmenen artikkelia ja muita julkaisuja yhteensä 44 kappaletta.

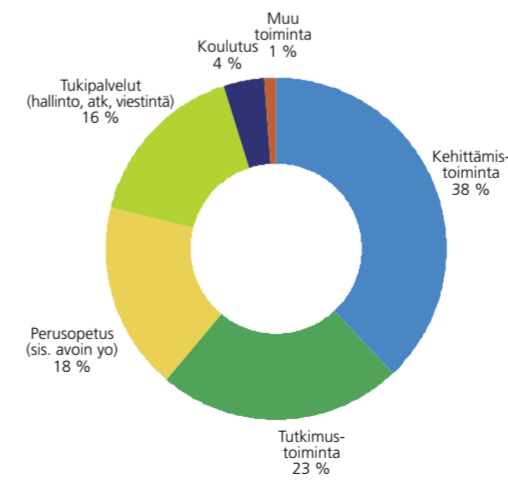

Kokonaisrahoitus.

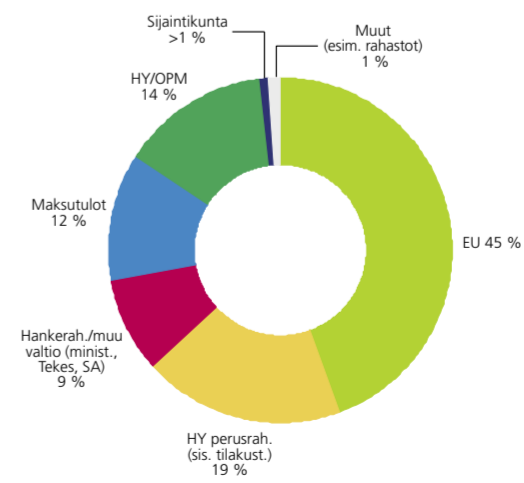
Yksikkö	Euroa	%
Mikkeli	3 777 618	64
Seinäjoki	2 019 220	34
Yhteensä	5 796 838	98
Instituutin yhteiset menot	104 901	2
Yhteensä	5 901 739	100

Kokonaisrahoitus tulosalueittain (1000 euroa).

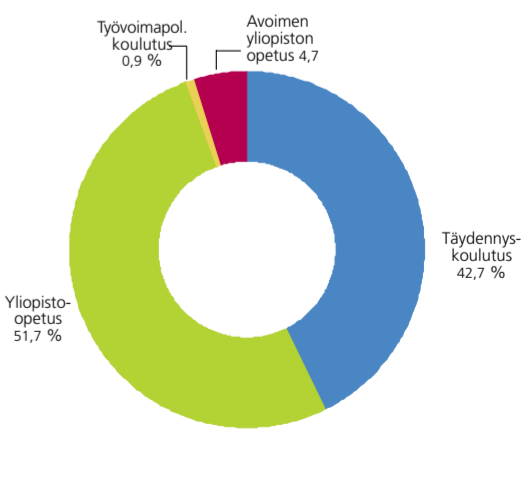
Tulosalue	Yhteensä	Mikkeli	Seinäjoki	%
Tutkimustoiminta	1 301	677	624	31
Perusopetus (sis. avoin yo)	1 044	1 041	3	0
Kehittämistoiminta	2 206	1 317	889	44
Koulutus (tk, tvp-koulutus)	216	101	115	6
Tukipalvelut (hallinto, atk, viestintä)	945	614	331	16
Muu toiminta (julkaisut, tietopalvelu, muu)	91	27	57	3
Yhteensä	5 796	3 777	2 019	100

Kokonaisrahoitus tulosalueittain

Kokonaisrahoitus rahoituslähteittäin

Annetut opetustunnit (ml. verkko-opetus)

Henkilöstö

Asiantuntemuksensa jatkuvaan kehittämiseen sitoutunut henkilöstö on ollut Ruralia-instituutin kehittämisen mahdollistaja. Tällä hetkellä tutkijakoulutuksen on saanut noin kymmenen prosenttia instituutin asiantuntijoista. Tutkijakoulutuksen saaneet henkilöt ovat keskeisessä roolissa käynnistettäessä uusia tutkimushankkeita tai tutkimustulosten soveltamiseen tähtäviä kehittämishankkeita. Erityisessä avainroolissa tutkijakoulutuksen saaneet asiantuntijat ovat kansainvälisten hankkeiden suunnittelussa sekä tiedekuntayhteistyössä, esimerkiksi pro-

gradu -töiden ja väitöskirjojen ohjauksessa ja yliopisto-opetukseen osallistumisessa. Toiminnan laadun kehittäminen ja uuden tavoiteohjelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää jo lähivuosina, että tutkijakoulutettujen osuutta pystytään kasvattamaan merkittävästi. Tähän pyritään määrätietoisesti nyt sekä uusien tohtoreiden rekrytoinnilla että erityisesti oman henkilöstön aktiivisella tutkijakoulutuksella.

Ruralia-instituutissa työskenteli virka- tai työsuhteensa yhteensä 116 henkilöä (Mikkeli 71, Seinäjoki 45). Pysyviä palvelussuhteita oli yhteensä 39, ja määräaikaisissa palvelussuhteissa työskenteli 71 henkilöä.

Instituutissa tehtiin vuonna 2006 yhteensä 92 henkilötyövuotta. Tutkijakoulutettujen osuus henkilötyövuosista oli 12,5 prosenttia, ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneiden noin 44 prosenttia ja muiden 43 prosenttia.

Toimitilat

Mikkelin yksikkö muutti yliopistokeskuksen toimijoille rakennettuun uuteen lisärakennukseen kesällä 2006. Muuton myötä aiemmin eri rakennuksissa sijainnut henkilökunta pääsi uusiin, yhteisiin tiloihin. Seinäjoen yksikkö on muuttanut uusin tiloihin Seinäjoki Science Parkin Frami-rakennukseen vuonna 2004.

Talous

Ruralia-instituutin kokonaisrahoitus vuonna 2006 oli 5,9 miljoonaa euroa. Tästä Mikkelin yksikön osuus oli 3,8 (4,1 milj. euroa 2005) ja Seinäjoen 2,0 miljoonaa euroa (2,2 milj. euroa 2005) ja instituutin yhteisten menojen osuus noin 100 000 euroa. Instituutin kokonaisrahoitus laski edelliseen vuoteen verrattuna 8,2 prosenttia. Tutkimustoiminnan osuus oli noin neljännes instituutin toiminnasta; sen osuus oli Mikkelissä 18 prosenttia ja Seinäjoella 31 prosenttia. Kehittämistoiminta muodosti koko instituutin toiminnasta 38 prosenttia. Mikkelissä sen osuus oli 35 prosenttia ja Seinäjoella 44 prosenttia koko toimintavolyymista. Perusopetuksessa oli yksiköiden toimintarakenteen suurin ero: Mikkelissä yliopisto-opetus muodosti 27 prosenttia kokonaisrahoituksesta, Seinäjoella opetusta ei järjestetty. Kehittämishankkeisiin kuulumattoman täydennyskoulutuksen osuus instituutin kokonaisrahoituksesta oli ainoastaan neljä prosenttia, ja sen suhteellinen osuus kummassakin yksikössä oli

samalla tasolla.

Instituutin merkittävin rahoituslähde oli EU:n rakennerahasto- ja puiteohjelmarahoitus, joka kattoi 45 prosenttia instituutin rahoituksesta. Yliopiston perusrahoituksen osuus kokonaisrahoituksesta sisältäen tilakustannukset oli instituutin tasolla 19 prosenttia (Mikkelissä 16 ja Seinäjoella 25 prosenttia). Yksiköiden sijaintialueet ovat kasvattaneet instituutin perusrahoituksen kaltaista rahoitusta noin kymmenen prosenttiyksikköä rahoittamalla osaamisalojen tutkimusjohtajien (2) ja instituutissa toimivien yhteistyölaitosten professorien (3) virkoja. Toimintaa rahoitettiin myös ministeriöiden ja valtion muulla erillisrahoituksella. Maksutulojen osuus rahoituksesta oli 12 prosenttia.

Palkat ja palkkiot sivukuluineen olivat instituutin suurin kuluerä, yhteensä 58 prosenttia kaikista instituutin kuluista.

Hallinto ja päätöksenteko

Ruralia-instituutin johtajana vuonna 2006 toimi VTT, professori Pirjo Siiskonen (Mikkelin yksikön johtaja) ja varajohtajana FT, professori Sami Kurki (Seinäjoen yksikön johtaja). Johtoryhmät työskentelivät sekä Mikkelin että Seinäjoen yksiköissä. Instituutin taloushallinnosta, henkilöstöasioista ja toimistopalveluista vastasi talous- ja henkilöstöhallintoryhmä kummassakin yksikössä. Ruralia-instituutin johtokunnan puheenjohtajana oli professori Eero Puolanne Helsingin yliopistosta elintarviketeknologian laitokselta. Kummallakin toimintayksiköllä oli oma neuvottelunsa. Mikkelin yksikön neuvottelukunnan puheenjohtajana oli Mikkelin kaupunginjohtaja Jyrki Myllyvirta. Seinäjoen yksikön neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi maakuntajohtaja Esa Latva-Rasku Etelä-Pohjanmaan liitosta syyskuuhun 2006 saakka.

Luonnontuotealalle yrittäjyyttä kehittävä teemaryhmä

Luonnontuotealan yrittäjyyden kehittämiseksi on nimetty valtakunnallinen teemaryhmä. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän (YTR) asettaman Luonnontuotealan teemaryhmän toimikausi on alkanut tämän vuoden maaliskuussa ja päättyy vuoden 2009 lopussa. Keskeisimpinä tehtävinä teemaryhmällä ovat toimialan koordinointi ja kehittämistyön yhteensovittaminen, yrittäjyyden kehittämistä tukevan asiantuntijajärjestelmän rakentaminen sekä alan tarjoamien uusien mahdollisuuksien esille tuonti ja vahvistaminen mm. hyvinvointialalla.

Uuden teemaryhmän puheenjohtajana toimii erikoistutkija **Oiva Nissinen** Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) Rovaniemen yksiköstä. Varapuheenjohtajaksi on nimetty yrittäjä **Veli-Markku Korteniemi**, joka mm. vetää Sitran Elintarvike- ja ravitsemusohjelman Marjaklusteriryhmän työtä. Sihteerinä ryhmässä toimii **Juha Rutanen** Ruralia-instituutista Seinäjoelta.

Luonnontuotealan yrittäjyyden kehittämistä tukevan asiantuntijajärjestelmän rakentaminen sekä alan tarjoamien uusien mahdollisuuksien esille tuonti ja vahvistaminen mm. hyvinvointialalla.

Peräseinäjoella pääosin valoisat näkymät kuntaliitoksen jälkeen

Peräseinäjoen alueen tulevaisuus vaikuttaa myönteiseltä yli kaksi vuotta Seinäjoen kanssa toteutuneen kuntaliitoksen jälkeen. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin tekemän tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että kaupunkirakenne ja kaupan palvelut kehittyvät eteläisen Seinäjoen suuntaan. Elinkeinoelämän ja palveluyritysten toimintaan kuntaliitos on vaikuttanut vain vähän. Tutkimus ”Palveluyrittäjyys, maankäyttö ja asuminen Etelä-Seinäjoen alueella – Kuntaliitoksen vaikutusten ja tulevaisuuden kehitysnäköymien tarkastelua” julkaisiin toukokuussa.

Seinäjoen ja Peräseinäjoen kuntayhdistymisprosessin seurantarhankkeessa on tutkittu kuntaliitoksen vaikutuksia Peräseinäjoen alueen yritystoimintaan sekä yleisiä alueen tulevaisuuden näkymiä. Erityisenä mielenkiinnon kohteena ovat olleet palveluyrittäjyyden tulevaisuuden näkymät kuntaliitoksen jälkeen. Lisäksi hankkeessa on tarkasteltu sitä, miten Peräseinäjoen alue voi tulevaisuudessa kehittyä tiettyjen maankäyttöllisten toimenpiteiden, kuten itäisen ohikulkutien, seurauksena. Tähän näkökulmaan liittyy myös asumisen ja sitä kautta palvelutarjonnan leviäminen eteläiselle Seinäjoelle.

Luonnontuotealan monipuolisuuden ohella teemaryhmän kokoonpanossa ja asiantuntemuksessa näkyvät vahvasti alaan liitettävät uudet mahdollisuudet ja kehittämiskohteet mm. hyvinvoinnissa. Alan vahvuutena ovat erityisesti aidosti luonnolliset, aromikkaat ja terveellisiä ainesosia sisältävät tuotteet. Lähitulevaisuuden mahdollisuus on myös luonnontuotteiden monipuolinen yhdistäminen erilaisiin hyvinvointipalveluihin ja matkailuun. Yrittäjyyden kehittyminen luo uusia työmuotoja ja kohdistaa uusia haasteita ammatilliselle koulutukselle.

Luonnontuotealan monipuolisuuden ohella teemaryhmän kokoonpanossa ja asiantuntemuksessa näkyvät vahvasti alaan liitettävät uudet mahdollisuudet ja kehittämiskohteet mm. hyvinvoinnissa. Alan vahvuutena ovat erityisesti aidosti luonnolliset, aromikkaat ja terveellisiä ainesosia sisältävät tuotteet. Lähitulevaisuuden mahdollisuus on myös luonnontuotteiden monipuolinen yhdistäminen erilaisiin hyvinvointipalveluihin ja matkailuun. Yrittäjyyden kehittyminen luo uusia työmuotoja ja kohdistaa uusia haasteita ammatilliselle koulutukselle.

Luonnontuotealan monipuolisuuden ohella teemaryhmän kokoonpanossa ja asiantuntemuksessa näkyvät vahvasti alaan liitettävät uudet mahdollisuudet ja kehittämiskohteet mm. hyvinvoinnissa. Alan vahvuutena ovat erityisesti aidosti luonnolliset, aromikkaat ja terveellisiä ainesosia sisältävät tuotteet. Lähitulevaisuuden mahdollisuus on myös luonnontuotteiden monipuolinen yhdistäminen erilaisiin hyvinvointipalveluihin ja matkailuun. Yrittäjyyden kehittyminen luo uusia työmuotoja ja kohdistaa uusia haasteita ammatilliselle koulutukselle.

Tutkimusaineistona ovat olleet Peräseinäjoen alueen palveluyrittäjien haastattelut sekä kahden tulevaisuustyöryhmän aineistot eläytymistehtävineen. Yrittäjien haastatteluita tehtiin yhteensä 13 kappaletta ja tulevaisuustyöryhmiin osallistui 11 henkilöä. Ryhmän jäsenet edustivat muun muassa Peräseinäjoen asukaslautakuntaa, yrittäjäjärjestöä, Seinäjoen kaupunkia, Seinäjoen seudun elinkeinokeskusta sekä Etelä-Pohjanmaan liittoa.

Tutkimuksen tulosten osalta voidaan todeta, että Peräseinäjoen alueen tulevaisuudennäkymät näyttävät aineistojen perusteella myönteisiltä. Näyttää siltä, että kaupunkirakenne kehittyä tulevaisuudessa nimenomaan eteläisen Seinäjoen suuntaan muun muassa itäisen ohikulkutien ja uusien vetovoimaisten asuinalueiden rakentamisen myötä. Alueen kehittymistä vauhdittaisi edelleen kaupan palveluiden kehittyminen Seinäjoen keskustaa jamaan eteläpuolelle.

Kuntaliitoksen vaikutukset elinkeinoelämään ja palveluyrityksiin ovat tutkimuksen mukaan olleet vuosien vähäisiä. Kuntaliitoksen on nähty tuoneen jonkin verran lisää byrokratiaa. Toisaalta kuntaliitoksen toivotaan tuovan Peräseinäjoen alueelle sellaisen kasvusäyksen, joka

tuottaa sekä erityisesti vankkaa sitoutumista yhteistyöhön. Luonnontuotteiden tarpeet kohdistuvat entistä enemmän uusien innovatiivisten erikoistuotteiden tuotekehitykseen. Toimintaa voidaan tukea tuotekehitysverkoston avulla.

Luonnontuotealan tarjoamien mahdollisuuksien täysimääräiseksi hyödyntämiseksi tarvitaan eri maantieteellisillä ja osaamisalueilla tehtävän kehittämistyön kokoamista luonnontuotealan asiantuntijajärjestelmäksi. Tämän tehtävänsä osalta teemaryhmä hakee tiivistä yhteistyötä alaa kehittävien toimijoiden ja hankkeiden kanssa.

TOIMINNASSA MYÖS LUONTO- JA MAISEMAPALVELUT -TEEMARYHMÄ

Ruralia-instituuttiin Seinäjoella on sijoitettu myös Luonto- ja maisemapalvelut teemaryhmän sihteeritys, jota tehtävää hoitaa Juha Rutanen. Teemaryhmä toimii Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän nimittämänä alan yhteistyö- ja asian-

tuntijaelimenä toimikaudella 1.10.2006 – 31.12.2008.

Luonto- ja maisemapalveluilla tarkoitetaan luonnon ja kulttuurimaiseman hoitoa ja käyttöön liittyviä palveluita. Alan teemaryhmä yhdistää toimialaa, selvittää sen nykytilaa, kehittää yrittäjyyttä ja toimintaympäristöä sekä toteuttaa viestintää. Suojelu- ja monimuotoisuuskohteiden hoidon lisäksi toiminnalla voidaan huolehtia esimerkiksi luontoreittien huollosta ja matkailualueiden maisemanhoidosta. Tarpeita palveluille arvioidaan olevan myös muun muassa kylien maisemanhoitotöissä ja viihtyisyyden lisäämisessä sekä vapaa-ajan asukkaiden palveluissa.

Lisätietoja

Teemaryhmien sihteeri
projektipäällikkö Juha Rutanen
040 5737 568,
juha.rutanen@helsinki.fi

Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry:
www.luontoyrittaja.net

Etelä-Pohjanmaan liiton ja Seinäjoen kaupungin rahoittamassa ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin toteuttamassa kuntaliitoksen seurantarhankkeessa tarkastellaan vuoden 2005 alussa toteutuneen liitoksen vaikutuksia eri teemojen kautta. Elinkeinoihin ja tulevaisuuden kehitysnäköymiin liittyvästä tutkimusteemasta on toukokuussa ilmestynyt julkaisu.

Julkaisut

Timo Suutari, Kaj Zimmerbauer. Palveluyrittäjyys, maankäyttö ja asuminen Etelä-Seinäjoen alueella – Kuntaliitoksen vaikutusten ja tulevaisuuden kehitysnäköymien tarkastelua. Raportteja 15. 2007.

Zimmerbauer Kaj & Kahila Petri. Seinäjoki Peräseinäjoki kuntayhdistymisprosessin seurantarhankkeesta. Julkaisuja 8. 51 sivua. 2006.

PDF-julkaisut:
www.helsinki.fi/ruralia/seinajoki

Vuosisalkuksen kuvat: Iipo Aalto | Nina Harjunpää | Seppo I. Myllyvirta.

Henkilöstö.

	Mikkeli	Seinäjoki	Yhteensä
Vakinaiset virat	2	2	4
Muut pysyvät työsuhteet	24	11	35
Määräaikaiset tehtävät	42	29	71
Professorit	(3)	-	(3)
Työllistettävät	2	1	3
Harjoittelijat	1	2	3
Yhteensä	71	45	116

www.helsinki.fi/ruralia

Helsingin yliopisto
Ruralia-instituutti, Mikkeli
Lönnotinkatu 7
50100 Mikkeli
p. 015 20 231
f. 015 2023 300
etunimi.sukunimi@helsinki.fi
www.helsinki.fi/ruralia/mikkeli

Helsingin yliopisto
Ruralia-instituutti, Seinäjoki
Kampusranta 9 C
60320 Seinäjoki
p. 06 4213 300
f. 06 4213 301
etunimi.sukunimi@helsinki.fi
www.helsinki.fi/ruralia/seinajoki

Talvivaaran nikkeli-kaivos sysää Kainuun aluetalouden kasvuun

Sotkamon Talvivaaran nikkeli-kaivos olisi sekä kaivostoiminnan rakentamisen että toimintavaiheen aikana Kainuun maakunnalle myönteinen hanke. Kainuun bruttokansantuote kasvaisi noin 24 prosenttia ja työllisyys parani selvästi aluetalouden kehittymisen perusrataan verrattuna. Kaivos tuottaisi useimmille toimialoille runsaasti uusia henkilötyövuosia. Kaivoksen merkitystä selvittivät tutkimusjohtaja **Hannu Törmä** ja vanhempi tutkija **Katarzyna Zawalińska** Ruralia-instituutissa.

Sotkamon Talvivaarassa sijaitsevat mittavat nikkelimalmivarat, joiden hyödyntämistä on suunniteltu pitkään. Toiveita malmin kannattavasta hyödyntämisestä on nostanut nikkelin hinnan kohoaminen. Nikkelimalmin hinta on noussut vuodesta 2001 lähes kymmenkertaiseksi ja viime kahden vuoden aikana kolminkertaiseksi.

Kaivoksen rakentamisen ja toimintavaiheen aluetaloudellisten vaikutusten selvittämiseksi sisäasiainministeriö ja Kainuun maakunta -kuntayhtymä tilasivat Ruralia-instituutin Seinäjoen yksiköltä tutkimuksen. Aluetaloudelliset laskelmat tehtiin vuosille 2007–2025 RegFin-mallilla, jolla voidaan suorittaa tarvittavia yli ajan, eteenpäin suuntautuvia numeerisia tasapainoanalyysejä.

Erityisen tarkastelun kohteeksi määriteltiin uusien toimialoitaisten henkilötyövuosien määrä. Uutta työtä tulisi kaivostoiminnan lisäksi erityisesti rakentamiseen, kuljetuksiin ja muille palvelualueille. Kaivostoiminta tuottaisi rakentamisvaiheessa 20 prosentin urakka-arvo-osuudella, joka on Kainuun rakennusurakoiden arvosta saama osuus, noin 1300 ja toimintavaiheessa noin 2000 uutta henkilötyövuotta. Luvuissa on otettu huomioon toiminnan suorat ja kerrannaisvaikutukset. Työllisyysvaikutukset alenevat nopeasti, kun urakka-arvo-osuus laskee. Henkilötyövuosia syntyisi noin 750, jos osuus olisi kymmenen prosenttia.

Kaivostoiminnan tavoitteena on tuottaa Talvivaarassa vuosittain noin 30 000 tonnia nikkeliä. Määrä on noin 2,5 prosenttia maailman vuotuisesta primäärinikkelitarpeesta. Talvivaaran nikkeli-kaivostyötä pidetään Euroopan suurimpana, ja kaivoksen toiminta-ajaksi arvioidaan vähintään 25 vuotta.

RAAHESSE TUTKITTUIN AMK-YKSIKÖN ALUEVAIKUTTAUUTTA

Törmä ja Zawalińska ovat RegFin-mallilla tutkineet myös Ouluseudun ammattikorkeakouluun kuuluvan Raahan teknikan ja talouden yksikön aluetaloudellista vaikuttavuutta. Amk-yksikön tilaaman tutkimuksen tavoitteena oli hahmottaa sen asema Raahan seudun aluetaloudessa ja pohtia tulevaisuuden kehitysajastusten aluetaloudellista merkitystä.

Tutkimuksen tulosten mukaan Raahan yksikön kokonaisvaikuttavuus on noin yksi prosentti aluetaloudesta työllisyysdelällä, tuotannonkijätuloilla, alueen BKT:lla ja yksityisellä kulutuksella mitattuna. Jokainen yksikössä käytetty euro tuottaa noin 1,56-kertaisen euromäärän uuden rahan luodessa suoria ja kerroinvaikutuksia. Pitkällä aikavälillä myönteisesti vaikuttaa se, että valmistuneet ovat sijoittuneet hyvin ensimmäiseen työpaikkaansa Raahan seudulle ja muualle Pohjois-Pohjanmaalle.

Osa opiskelijoista ja henkilökunnasta asuu seutukunnan ulkopuolella, mikä rajoittaa kokonaisvaikuttavuutta. Mikäli yksikkö voisi rekrytoida sata opiskelijaa lisää ja kerätä EU- ja muuta hankerahotusta miljoona euroa nykyistä enemmän, yksikön budjetti ja vaikuttavuus voisivat palata vuoden 2005 korkeimmalle tasolle.

Lisätietoja:

Tutkimusjohtaja Hannu Törmä
050 538 9680, hannu.torma@helsinki.fi
Yleisen tasapainon mallit:
www.helsinki.fi/ruralia/seinajoki/yt

Julkaisut
Hannu Törmä, Katarzyna Zawalińska
Talvivaaran nikkeli-kaivoksen aluetaloudelliset vaikutukset
Raportteja 14. 36 sivua. 2007

Hannu Törmä, Katarzyna Zawalińska
Raahan tekniikan ja talouden yksikön aluetaloudelliset vaikutukset
Raportteja 13. 28 sivua. 2007

Pdf-julkaisut Seinäjoen yksikön www-sivustolla:
www.helsinki.fi/ruralia/seinajoki

Rural Studies vei yliopiston Kannukseen

Teksti Marja Kerttu Kurkela

Monitieteisten maaseutuopintojen yliopisto-opiskelijat kohtasivat tulevat maaseutuopintajät Keski-Pohjanmaan maaseutuopistolla Kannuksessa marraskuussa 2006 järjestetyssä seminaarissa. Viittä vaille valmiita maistereita oli vastassa kennelinjan ja maatalousteknologian koulutusohjelman alle parikymppisiä opiskelijoita. Maaseutuopiston Kannuksen yksikkö on valittu vuoden luonnonvara- ja ympäristöalan koulutuksen kehittäjäksi, ja tätä ennakkoluotonta asennetta kuvastaa myös yliopistotasoisien koulutuksen kanssa tehtävä yhteistyö.

Opiskelijoiden järjestämä tapahtuma oli osa Rural Studies gradupolkua, jonka tarkoituksena on tukea pro gradu -töiden valmistumista. Tämä ns. kongressitentti on osa opintojakson suoritusta. Tänä vuonna gradupolkulaiset vetivät maaseutuopiston opiskelijoille tulevaisuusvertausta, jossa pohdittiin yhdessä maaseudun tulevaisuuden uhkia ja mahdollisuuksia sekä heikkouksia ja vahvuuksia opiskelijoiden silmin.

Päivän pääpuhujia ja väitöskirjatutkija, VTM **Lorenz Uthard** tarinoi otsikolla ”Oman elämänsä sankari – 60-luvun nuoren tositarina maalla ja muualla” ja saavutti teini-ikäisten opiskelijoiden suosion värikkäällä ja jännittävällä kerronnalla elämänpolustaan Suomen, USA:n ja Papua Uusi-Guinean maaseuduilla. Uthardin viesti opiskelijoille oli se, että jokainen tekee oman elämänsä päätökset itse ja kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa tulevaisuuteensa punnitsemalla näitä päätöksiä.

OPISKELIJAT ESITTELVÄT GRADUJAAN

Alustuksina aiheeseen kuultiin Rural Studies opiskelijoiden gradutöiden esittelyt. **Reetta Suni** on tutkinut toisen maailmansodan jälkeistä maaseudun murrosta Suomessa. Tutkimusteemoja on ollut kolme: väestön väheneminen, elinkeinorakenteen muuttuminen, erityisesti alkutuotannon osalta, sekä muutokset yhteisöllisyydessä ja vapaa-ajantoiminnassa. Teemoja on tutkittu kolmen esimerkkikunnan kautta, jotka edustavat eri maaseututyyppejä.

Ritva Saarensalmi tutkii maatilamatkailuyrittäjiä ja pohtii ”oikeutta olla pieninä suuri”. Monille pienille yrittäjille yrittäjyys on enemmän elämäntapa kuin pelkkää liiketoimintaa, ja tällöin myös menestyksen mittarit on määriteltävä uudelleen.

Tuula Eloranta kiinnostaa nuorten näköinen kylä, ja hän pohtii nykynuorten tarpeita ja unelmia sekä sitä, miten moni nuorista voisi joskus palata kotikyläänsä ja mikä ihmiset ylipäättään sitouttaa omaan kylään.

Heli Siirilä taas herättelee keskustelua siitä, onko kyläsuunnitelma vaikutusvaltainen julistus vai vain pakon edessä tehtävä paperi. Tutkimuksen kuluessa on

tarkoitusta saada selville, millainen rooli kyläsuunnitelmalla on kylälle, kunnalle ja toisaalta toimintaryhmälle.

Alustusten jälkeen gradupolkulaiset vetivät opiston opiskelijoille tulevaisuusvertausta, jonka ryhmätöiden aikana opiskelijat tekivät maaseudulle SWOT-analyysejä. Vaasan yliopiston aluetieteen professori **Hannu Katajamäki** seurasi päivää gradupolun ohjaajan roolissa ja kommentoi lopuksi opiskelijoiden aikaansaannoksia.

Katajamäen mukaan pohdinnat olivat erittäin ansiokkaita ja tuoreita. Sekä maaseudun tulevaisuuden uhat että mahdollisuudet oli tunnistettu terävänäköisesti. Katajamäki on tutkinut erityisesti

maaseudun avautuvia mahdollisuuksia ja painotti, että Suomi on nimenomaan pienten ja keskisuurten yhteisöjen maa, jossa läheisyyden ekonomia saa arjen sujumaan. Termi läheisyyden ekonomia kuvaa nimenomaan sellaista aluerakennetta, jossa arjen etapit ovat lähellä eikä ihmisten tarvitse matkustaa esimerkiksi kohtuuttomia matkoja työpaikoilleen tai jonottaa terveyspalveluihin.

Unelmien maaseutua pohdittaessa maaseutuopiston nuorison visioista nousi toistuvasti kolme sanaa; monimuotoisuus, laatu sekä yhteistyö. Maaseutu nähtiin niin kansallisen kuin kansainvälisenkin yhteistyön varaan rakentuvana. Maaseudun imagon parantamiseen oli myös

Rural Studies -päivässä Lorenz Uthard kertoi kansainvälisistä kokemuksistaan aiheella ”Oman elämänsä sankari – 60-luvun nuoren tositarina maalla ja muualla.”

kiinnitetty huomiota ja kuten opiskelijat totesivat, maaseutu voi jopa tuottaa trendejä esimerkiksi uusiin harrastuksiin ja sitä kautta elinkeinomahdollisuuksia alueelle.

Rural Studies -opiskelijat totesivat päivän jälkeen seminaarin järjestämisen olleen erittäin opettava kokemus. Opiston opiskelijoiden palautteista kävi ilmi, että

maaseudun tulevaisuuden pohtiminen oli herättänyt positiivisia ajatuksia ja uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiin. Erityisesti opiskelijat pitivät siitä, että saivat osallistua ohjelman tekoon ja keskustella yhdessä omasta tulevaisuudestaan.

Lisätietoja:
www.ruralstudies.fi

Eco-Business-opiskelijat Mika Pitkänen, Sirpa Lavikainen ja Ulla Onnila osallistuivat gradunohjauskeskusteluun.

Eco-Business tuottaa proaktiivisia ajattelu- ja toimintamalleja työelämään

Eco-Business – Kestävän liiketoiminnan maisteriohjelmassa integroidaan ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyyden ulottuvuudet uudella tavalla edistämään yhteiskunnan vastuullista kehittämistä. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti ja Helsingin kauppakorkeakoulun Pienyrityskeskus ovat järjestäneet ohjelmaa Mikkelissä syksystä 2005 alkaen. Ohjelmassa on opiskellut vain Helsingin yliopiston ryhmä, koska Helsingin kauppakorkeakoulun osalta ei hyväksyttyjä hakijoita ollut riittävästi ryhmän perustamista varten, vaikka kiinnostuneita olikin runsaasti. Ensimmäisen ohjelman toteuttaminen saadaan päätökseen kesällä 2007.

Ohjelman kantavia voimia on ollut kestävän kehityksen asiantuntija KTT Liisa Rohweder HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulusta. Liisa Rohweder on toiminut opettajana useilla ohjelman kursseilla, useammilla kuin kukaan muu sen opettajista.

Liisa Rohweder, miksi Eco-Business – Kestävän liiketoiminnan maisteriohjelmaa tarvitaan tässä yhteiskunnassa?

”Eco Business – Kestävän liiketoiminnan 120 opintopisteen laajuisella monitieteisellä maisteriohjelmalla on omalta osaltaan keskeinen rooli yhteiskunnan ja yritysten kehittämisen näkökulmasta. Maisteriohjelman tavoitteena on kouluttaa työelämään päättäjiä ja asiantuntijoita, jotka osaavat kehittää sellaisia proaktiivisia ajattelu- ja toimintamalleja, joista hyötyy niin yhteiskunta, luonto kuin myös talous. Ohjelmassa on keskeistä integroitu tarkastelu, joka huomioi tasapainoisesti sekä liiketoiminnan kannattavuuden että toiminnan ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset. Opintojaksoissa käsitellään kestävää liiketoimintaa monesta näkökulmasta yrityksen sisältä ja sen ulkopuolelta: kestävän liiketoiminnan perustan, yrityksen toimintojen, strategisen johtamisen ja globaalin talouden ja politiikan tasolla.”

Yritysten merkitys kestävän kehityksen prosessissa

Teksti Liisa Rohweder

Kestävä kehitys ja sen yhtenä osana viime aikoina paljon huomiota saanut ilmastonmuutoksen hallinta ovat maailmanlaajuisesti hyväksytyjä päämääriä. Suomikin on valtiollisella tasolla sitoutunut useisiin kestävää kehitystä edistäviin julistuksiin ja eri hallinnonaloilla on omat kestävän kehityksen strategiansa. Kestävän kehityksen saama huomioarvo mediassa on lisännyt maailmanlaajuisista, alueellista ja paikallista ymmärrystä kestävän kehityksen sisällöstä ja merkityksestä.

Viime vuoden lopussa julkaistu World Bankin ekonomistin sir Nicholas Sternin raportti ilmastonmuutoksen hallinnasta herätti maailmaa ja erityisesti yritysten edustajia osoittamalla, että mikäli ilmastonmuutoksen eteen ei tehdä mitään, on siitä vakavia sosiaalisia ja taloudellisia seurauksia. Suomessa Jorma Ollila on ryhtynyt ilmastonmuutoksen hallinnan ja kestävän kehityksen puolestapuhujaksi. Ollilan mukaan (HS 28.1.2007) ilmastonmuutos on niin mutkikas ongelma, että täytyy kokeilla erilaisia tapoja vaikuttaa asenteisiin ja etsiä jopa radikaaleja keinoja muutoksen aikaansaamiseksi.

Keskustelun herättäminen yritysten merkityksestä kestävän kehityksen prosessissa on hyvä asia, sillä tarkasteltiin kestävää kehitystä mistä näkökulmasta tahansa, on taloudellisella toiminnalla siinä keskeinen rooli. Yritysten toimijoiden edustamat käsitykset kestävästä kehityksestä voivat olla hyvin merkityksellisiä kokonaisuuden kannalta. Yrityksissä tehtävillä päätöksillä on vaikutuksia luonnonympäristöön, yhteiskunnan rakenteisiin, itse yritysten asemaan ja tulevaisuuden toimintaedellytyksiin. ■

Mitä omaperäistä ohjelmassa on?

”Ohjelma poikkeaa monista yliopistotasoista maisteriohjelmista siinä, että siinä on kiinnitetty erityistä huomiota opetusmenetelmiin. Ohjelma toteutetaan sosio-konstruktivisiin ja kontekstuaaliseen oppimiseen nojaavalla tutkivalla oppimisella. Keskeisinä kaikkia opintojaksoja läpäisevinä elementteinä ovat tulevaisuusajattelu, kriittinen ajattelu, eettinen reflektointi, osallistuminen ja vaikuttaminen sekä verkostoituminen ja kumppanuus. Mikäli kestäväan kehitykseen liittyvällä koulutuksella halutaan vaikuttaa ja aikaansaada muutosta, on koulutuksessa irtaannuttava perinteisestä opettajakeskeisestä lähestymistavasta ja toteutettava opiskelijakeskeisiä lähestymistapoja, jolloin opiskelijat yhdessä ohjaajien kanssa määrittelevät oppimistavoitteet ja myös sitoutuvat niihin.”

Eco-Business – Kestävän liiketoiminnan maisteriohjelman keskeisiin opettajavoiimiin kuuluu Liisa Rohweder HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulusta.

Eco-Business – Kestävän liiketoiminnan maisteriohjelman tutkintovaatimukset (120 op) Helsingin yliopiston opiskelijoille

Kestävän liiketoiminnan opinnot (55 op)
Kestävän liiketoiminnan orientoivat opinnot (18 op)
Kestävän liiketoiminnan perusta (6 op)
Kestävä liiketoiminta yrityksen toiminnoissa (6 op)
Ympäristö- ja yhteiskuntavastuujohtamisen työkalut (6 op)
Kestävän liiketoiminnan syventävät opinnot (37 op)
Kestävä liiketoiminta ja yrityksen strateginen johtaminen (6 op)
Kestävän liiketoiminnan syventävä kirjallisuus (6 op)
Kestävän liiketoiminnan ongelmakohtia (6 op)
Kestävä liiketoiminta, globaali talous ja politiikka (6 op)
Kestävän liiketoiminnan case-kurssi (6 op)
Liiketoiminta- tai ympäristöosaamisen syventävä kirjallisuus (7 op)

Maisterin tutkielma (40 op, 12 op sisältyy menetelmäopintoihin)
Menetelmäopinnot (12 op, sis. tutkielmaan)
Tutkimusasetelmat (6 op)
Tutkimusmenetelmät (6 op)

Liiketoimintaosaamisen sivuopintokokonaisuus (25 op) (Helsingin yliopiston opiskelijoille)
Johdatus yrittäjyyteen ja yritystoiminnan käynnistämiseen (6 op)
Laskentatoimen perusteet (7 op)
Markkinoinnin perusteet (6 op)
Johtajuus organisaatioissa (6 op)

Mitä annettavaa kestävän liiketoiminnan ajattelulla on tulevaisuuden työelämälle?

”Kestävän liiketoiminnan maisteriohjelma toteuttaa tulevaisuuden yhteiskunnan ja työelämän tarpeita. Samalla se myös vastaa opetusministeriön vuonna 2006 julkaiseman kestävää kehitystä edistävän koulutuksen vuosikymmenstrategian asettamiin haasteisiin. Strategia on kansallinen toimeenpanosuunnitelma YK:n kestävää kehitystä edistävän koulutuksen vuosikymmentä (2005–2014) varten.”

Eco-Business – Kestävän liiketoiminnan maisteriohjelman toteuttamista jatketaan entistä laajemmalla joukolla. Seuraavassa vaiheessa yhteistyö laajenee koskemaan myös muita Mikkelin yliopistokeskuksen yliopistoja – Kuopion yliopistoa ja Lappeenrannan teknillistä yliopistoa Helsingin yliopiston ja Helsingin kauppakorkeakoulun lisäksi. Myös kansainvälinen toiminta on näköpiirissä lähitulevaisuudessa. ■

Taina Laaksoharju on puutarhuri ja opiskelee maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan soveltavan biologian laitoksella pääaineenaan puutarhatiede (opintosuunta kasvintuotannon biologia).

Eco-Business-opiskelija Taina Laaksoharju

- Mitä Eco-Business-opinnot ovat sinulle antaneet?
Olen saanut hyvin paljon eväitä ilmiön ”kestävä kehitys” ymmärtämiseen. Asia on niin laaja ja kompleksinen, että nämä kaksi vuotta ovat vain antaneet viitteitä siitä, mistä kaikesta on kyse. Opinnot ovat lisänneet yleissivistystäni, maailmantuskaani ja myös tahtoa toimia kestävää kehitystä edistävästi.
- Mitkä asiat Eco-Business-opintojen annista ovat parhaiten hyödynnettävissä omassa työssäsi?
Olen sitä tyyppiä, että imen ja hyödynnän kaiken; varmasti osaltaan Mikkelin opintojen ansiosta minua pyydettiin hakemaan Lasten ja Nuorten puutarhahdistyksen kasvirahjohtajaksi. Siellä aion laittaa keke-opit käytäntöön – onhan yhdistyksen missiokin lisätä lasten ja nuorten puutarhakulttuuria kestäväan tulevaisuuteen tähdäten.

Sen verran on myös tullut liikuttua tuolla keke-seminaareissa ym. tilaisuuksissa, että koen kyllä olevani asiantuntija. Suuri toiveeni onkin päästä esimerkiksi opetusministeriön työryhmään, joka selvittäisi puutarhatoiminnan mahdollisuutta toimia kestävän kehityksen kasvatuksena kouluissa sekä edistäisi koulupuutarhatoiminnan elvyttämistä varsinkin kaupunkikouluissa (graduni esittää koulupuutarhatoiminnan kestävän kehityksen kasvatuksena).

- Miten Eco-Business-opinnot tukevat mielestäsi työelämän kehittymistä?
Vaikaa kysymys, enkä ole varma, että ymmärränkö sen oikein. Keke-opintoja tulisi olla kaikille alasta riippumatta. Käsite on aika abstrakti ja outo monille. Tärkeää mielestäni olisi jokaisella työpaikalla pohtia, mikä olisi sitä ”kekeä” juuri TÄLLÄ työpaikalla ja oman työn toteuttamisessa.
- Mitä muuta haluaisit kertoa Eco-Business-opinnoista Ruralia-lehden lukijoille?
Vaikka me EB-opiskelijat emme vastanneet (ulkoisesti) esimerkiksi esitteen kravattikauluksisia juppiopiskelijoita, ihanampaa porukkaa ja innostavampaa keskusteluhuonekeä saa kyllä hakea. Itse olen saanut valtavasti uskoa omaan ajatuksiini ja esiintymiskykyyni, rohkeutta esittää omat mielipiteeni. Rakkaat opiskelijakollegat ovat opettaneet varmasti yhtä paljon (enemmän?) kuin opettajat, jotka hekin ovat olleet kerassaan innostavia ja kukin antanut oman, erilaisen näkemyksensä.

Teksti Pekka Hytinkoski |
kuvat Harri Hakala ja Anne Hytönen

Koordinaattori – monipuolisia työtehtäviä uudistuvassa yliopisto-opetuksessa

Aija Taskinen toimii Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin Mikkelin toimipisteen Eco Studiesin eli luonnonmukaisen maa- ja elintarviketalouden opintojen koordinaattorina. Yliopisto-opetuksen kehittyminen suuntaan, jossa oppialojen sisällöllisiä, pedagogisia ja didaktisia käytäntöjä kehitetään yhdessä myös oman yliopiston ja laitoksen ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa, on lisännyt opetusryhmien tai -verkostojen opetusta työkeskeiseen koordinoivien henkilöiden määrää suomalaisissa yliopistoissa.

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti tarjoaa ainoana Suomessa yliopistollisia opintokokonaisuuksia luonnonmukaisesta maa- ja elintarviketaloudesta. Eco Studies koostuu tieteellisestä luomualan tutkimuksesta sekä siihen pohjautuvasta, arvosanoihin tähtäävästä, monitieteisestä luomualan opetuksesta yliopistojen ja korkeakoulujen perustutkintoa suorittaville opiskelijoille ja edelleen avoimen yliopiston väylän kautta kaikille kiinnostuneille.

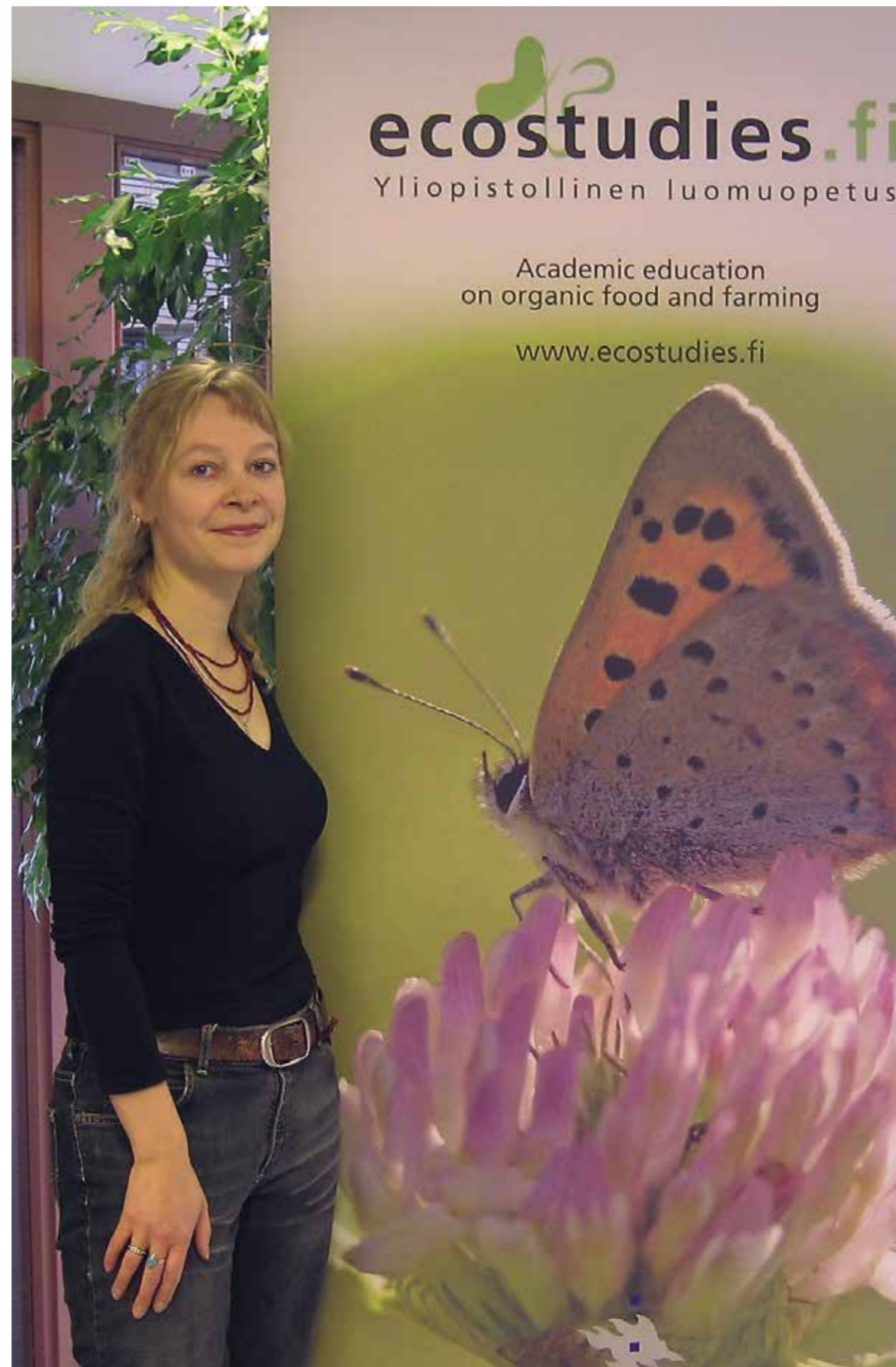
Eco Studies -opetusryhmä tarjoaa 18 erilaista kurssia, jotka järjestetään moni-

muotoisesti verkko-opintoina, lähiopintoina, projektiopintoina tai tentittävänä kursseina. Näistä kymmenen kurssia muodostaa vuosittain pyörivän perusopintokokonaisuuden, jota on toteutettu vuodesta 2001 lähtien. Jatkuvasti suositetaan kasvattaneiden perusopintojen sisällöt ovat muokkautuneet vuosien, työntekijöiden ja luomun kehityksen mukana. Viime vuosina opiskelijapohjaa ovat kasvattaneet erityisesti verkko-opetuksen monipuoliset ja joustavat mahdollisuudet.

Koordinaattorin lisäksi Eco Studies -opintoja on Ruralia-instituutissa tekevässä tutkimusjohtaja, erikoissuunnittelijoita, suunnittelija, opintos sihteeri ja tutkijoita. Opettajia on myös talon ulkopuolelta, ja opetuksen vastuuprofessorina on agroekologian professori Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan soveltavan biologian laitokselta. Opetuksen koordinaattorin tehtävänä on huolehtia käytännön opetuksen suunnittelusta, markkinoinnista, järjestelyistä ja toteutuksesta sekä kokonaisuuksien että yksittäisten kurssien tasolla. Kaikkeen tähän liittyen Aija on yhteydessä niin opiskelijoihin, kurssien opettajiin ja muihin asiantuntijoihin kuin oman talon Eco Studies -tiimiinkin.

”Maaliskuussa järjestetty kurssimme ‘Luomuelintarvikkeiden valmistus ja luomuruoka’ on mainio esimerkki kurssiemme moninaisuudesta ja yhteistyön merkityksestä”, kertoo Aija. ”Kurssin lähiopetuksesta vastasi Ruralia-instituutin erikoissuunnittelija, ETM **Marjo Särkkä-Tirkkonen**, joka on mm. ollut mukana alan kansainvälisissä tutkimushankkeissa. Lähiopetuksen lisäksi verkoon tuotettiin kahden ulkopuolisen asiantuntijan verkkoluennot. Opiskelijat pääsivät myös työskentelemään talon upouuteen tuotekehityskeittiön todellisessa tuotekehitystilanteessa yhteistyöyrityksen kanssa.”

Aija on koulutukseltaan maatalous- ja metsätieteen maisteri pääaineenaan ympäristönsuojelu. Sivuaineina hän on lukenut mm. kehitysmaatutkimusta ja kult-

Koordinaattori Aija Taskisen työ Eco Studies -opintojen parissa on haastavaa ja monipuolista.

tuurintutkimusta, ja aiemmat työtehtävät ovatkin olleet kehitysyhteistyön parissa. Pääaineen ja monitieteisten sivuaineiden lisäksi hänellä on myös puutarhurin koulutus. Aija kertoo opiskelutaustansa tukevan hyvin nykyisiä työtehtäviään. Niiden kautta opetuksen sisällöt ja tapa puhua niistä ovat hänelle tuttuja, mikä on tärkeää toimittaessa tiimin ja sen ulkopuolisten asiantuntijoiden sekä alan yrittäjien ja viljelijöiden kanssa. Sopivasta opiskelutaustasta hankittu monialainen sisällöllinen osaaminen on olennainen osa Eco Studies -koordinaattorin ammattitaitoa.

Kuten usein nykypäivän tietentseivisillä aloilla, opinnot luovat hyvää pohjaa, mutta silti lopulta ammattiosaaminen rakentuu aiemman työkokemuksen ja erityisesti nykyisessä työssä jo opittujen sisältöjen ja taitojen varaan. Ratkaisevaa on myös halu oppia lisää ja kehittää omaa osaamistaan; työssä on hyvä järjestää aikaa niin oman sisältöosaamisen kuin teknisten valmiuksienkin päivittämiseen.

Koordinaattorin työtehtävät ovat mielenkiintoisia ja haastavia. Pelkkä sisällöllinen osaaminen ei riitä, vaan työn arjessa tarvitaan hyviä suunnittelu-, organisointi- ja vuorovaikutustaitoja. Eco Studies -opinnot rakentuvat yhteistyön avulla, mutta jonkun täytyy vastata käytännön toteutuksesta ja yksityiskohdista. Edellä mainittujen lisäksi kyky motivoitua on tärkeää opiskelijaviestinnässä ja -neuvonnassa. Englanninkielisillä kursseilla, kansainvälisessä yhteistyössä sekä vaihto-opiskelijoiden kanssa tarvitaan myös hyvää kielitaitoa.

Koordinaattori on oman opetusohjelmansa tärkeä linkki ulospäin, joten koordinaattorin työtehtävissä tarvitaan myös persoonallista otetta. Jokainen muokkaa työstään itsensä näköisen ja toisaalta työ kasvattaa tekijäänsä.

Seuraavan kerran luomun perusopinnot on mahdollista aloittaa syyskuussa 2007. Lisätietoja luomupetuksesta: www.ecostudies.fi

Ekologisen puutarhatuotannon koulutus alkoi

Ekologisen puutarhatuotannon mahdollisuuksiin ja toteutukseen avomaalla, kasvihuoneissa ja viherrakentamisessa perehdytään täydennyskoulutuksessa Ruralia-instituutissa Mikkelissä. Puutarhatuotannon ekologiset haasteet -opinnoissa käsitellään myös puutarha-alan liiketoiminnallisia haasteita. Koulutus alkoi 15.2.2007, ja se kestää marraskuuhun 2007.

Opinnoissa syvennyttään ekologisen puutarha-alan näkyymiin ja liiketoimintaan, kasvihuonetuotannon suunnitteluun ja liiketoimintaan ja luonnonmukaiseen puutarhatuotantoon. Koulutuksessa tutustutaan myös ekologiseen viherrakentamiseen yleisissä ja yksityisissä puutarhoissa ja sen toteutukseen muun muassa erikoiskasvien, koristekasvien, yrttien ja ns. maatiaiskasvien avulla.

Koulutus koostuu kolmen päivän intensiivijaksosta, jotka toteutetaan pääosin Mikkelissä sekä itseopiskelusta ja opintomatkoista. Opiskelijat voivat osallistua myös yksittäisille jaksolle.

Koulutus on osittain Euroopan sosiaalirahaston rahoittama. Rahoituksen on myöntänyt Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus.

Pohjoismais-skotlantilainen maaseutututkijoiden ja kehittäjien verkosto toiminut 10 vuotta

Nordic-Scottish University Network for Rural and Regional Development -tutkija- ja kehittäjäverkoston kymmenes konferenssi järjestettiin maaliskuun 8.–10. päivä Jellingissä, Tanskassa. Samalla juhlittiin verkoston 10-vuotistaivalta.

”On suoranainen ihme, että pelkkään keskinäiseen kiinnostukseen ja vapaaehtoisuuteen perustuva verkosto on edelleen hengissä ja voi hyvin”, toteaa verkoston käynnistäjiin lukeutuva Mikkelin yksikön johtaja, professori **Pirjo Siiskonen**. ”Verkostolla on yhdyshenkilöt kaikissa Pohjoismaissa sekä Skotlannissa, ja seuraavan konferenssin pitopaikka, aika ja pääteemat sovitaan edellisessä konferenssissa. Järjestävä tutkimuslaitos vastaa sitten kaikista käytännön toimista ja kustannukset katetaan osallistumismaksuilla. Mitään yhdistystä verkoston taustalla ei ole. Luulen, että jatkuvuuden tae on Pohjoismaiden ja Skotlannin maaseudun olojen vertailtavuus. Tutuissa oloissa, mutta kuitenkin eri maissa tehty maaseutututkimus ja kehittämistyö kiinnostaa ja siitä on jokaisella opiksi otettavaa”, sanoo Jellingin konferenssiin osallistunut Pirjo Siiskonen.

”Jellingissä minulla oli ilo esittää verkoston toiminnan kymmenvuotiskatsaus. Verkoston käynnistäminen oli Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus Mikkelin toteuttama ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittama hanke. Skotlannissa verkostoitumista tuki Scottish Office. Olin vastuussa alkuvaiheen neuvotteluista

ja olen toiminut Suomen yhdyshenkilönä 10 vuotta. Verkostohankkeen suunnittelijaksi Mikkelin yksikköön palkattiin vuonna 1996 maisteri **Hilkka Vihinen**, joka on ollut Suomen toinen yhdyshenkilö”, Siiskonen kertoo.

Verkosto perustettiin vuonna 1996 ja sen ensimmäinen konferenssi järjestettiin vuonna 1997 Ristiinan Heimarissa. Kaikkiaan on järjestetty kymmenen konferenssia, joista Suomessa, Skotlannissa, Islannissa ja Tanskassa kaksi ja Norjassa sekä Ruotsissa yksi. Niinpä seuraava konferenssi pidetään Norjassa syyskesällä 2008. Kaikista konferensseista on ilmestynyt julkaisu, johon konferenssiesitykset on toimitettuina koottu.

Verkoston konferensseissa käsitellään aina ajankohtaisia maaseudun ja alueiden kehitykseen liittyviä tutkimus- ja kehittämisaiheita. Tällä kertaa teemana oli ”Innovation Systems and Rural Development”. Aikaisempien konferenssien teemoja ovat olleet mm. rural/regional policy/development, local communities/development, entrepreneurship in rural areas, sustainable development, rurality/rural identity, rural services, education and health, environment, nature, landscape, natural resources, heritage, information technology, tourism, rural-urban interaction ja rural women.

Konferenssien rikkaus on siinä, että ne ovat monitieteisiä, niihin osallistuvat sekä tutkijat että maaseudun kehittäjät ja ohjelma käsittelee aina ekskursioiden

Kuva Anne Hytönen

Johtaja, professori Pirjo Siiskonen on ollut alusta saakka mukana pohjoismaisten ja skotlantilaisten maaseutututkijoiden ja kehittäjien verkostossa.

jolloin tutustutaan paikalliseen maaseutuun, maaseutuyrityksiin ja maaseudun kehittämiseen. ”Olen osallistunut yhdeksään kymmenestä konferenssista. Näin

on syntynyt myös maaseutututkijoiden henkilökohtaisten ystävyysien verkosto Pohjoismaihin ja Skotlanttiin”, toteaa Pirjo Siiskonen. ■

Lugalaiset toivovat konkreettista yhteistyötä

Ruralia-instituutin RurACT- ja RurDEVE-hankkeiden venäläisvieraat Pietarin eteläpuolelta Lugan alueelta saapuivat Kaakkois-Suomeen neljä päivää kestäväälle kontaktinhakumatkalle 19.2.2007. Vierailun teemana oli tutustua suomalaiseseen paikalliskehittämiseen sekä solmia yhteistyökotakteja aktiivisiin kyliin ja yrityksiin. Lugalaiset tutustuivat mm. Nutikan kylään Ylämaalla ja Syvänsin kylään Pieksänmaalla, joissa heille esiteltiin paikkakunnan yritysten lisäksi kylien kehittämistä.

Osmino-Rellin kunnanjohtaja **Boris Danilovin** mukaan venäläiset toivovat suomalaisilta erityisesti konkreettisia yhteistyökumppaneita mm. matkailu- ja maatalousalalta. ”Suuryhtiöiden välillä on jo paljon yhteistyötä ja kontakteja, mutta nyt olisi aika saada myös ruohonjuuritaso – pienet maaseutuyritykset ja kylät – mukaan”, totesi Danilov. Vaikka venäläiset kunnat hallintouudistuksen myötä ovatkin saaneet pientä budjettivaltaa, ongelmana Venäjällä on edelleen investointien ja sitä kautta resurssien hyö-

dyntämisen ja tuotteistamisen vaikeus.

Ruralia-instituutin kehittämispäällikkö **Manu Rantasen** mukaan vierailu on hyvä esimerkki venäläis-suomalaisen yhteistyöhankkeiden tarkoituksesta. ”Hankkeissamme luodaan konkreettisia yhteyksiä sekä suomalaisten ja venäläisten maaseudun kehittäjien että elinkeinoelämän välille.”

Cross-border rural interaction between South-East Finland and Leningrad region (RurACT) -hanketta rahoittavat Etelä-Karjalan liitto / Kaakkois-Suomi

– Venäjä Naapurisuusohjelma, Interreg. Hanke kestää vuoden 2007 loppuun. Sustainable development of rural area of Leningrad region, RurDEVE-hanketta rahoittaa EU:n komissio (Tacis), ja se kestää 31.1.2008 saakka. Hankkeiden yhteistyötahoina ovat Mikkelin ammattikorkeakoulun edustusto Pietarissa, Pietarin valtion maatalousyliopisto ja Lugan piirihallinto.

Lisätietoja:
www.helsinki.fi/ruralia/mikkeli/ruract

Koulutustarjontamme

Avoin yliopisto-opetus

Kuva Perttu-Pönninen

Sienikurssi

Kursilla keskitytään suursienten suku- ja lajitason tuntemukseen. Tavoitteena on noin 120 sienitaksonin tunnistaminen. Pääpaino on tateissa, rouskuissa, haperoissa, helttasienissä ja kääväkkäissä mutta myös myrkkysienet ja kauppasienet ovat esillä. Kurssi sisältää luentoja, maastoretkeä sekä omatoimista opiskelua. Kurssi järjestetään syksyllä 2007 Seinäjoella.

Lisätietoja: Koulutussuunnittelija Katja Perttu, p. (06) 421 3347, katja.perttu@helsinki.fi

Ravitsemustieteen perusopinnot (25 op)

Ravitsemustieteen opinnoissa käsitellään mm. elintarvikkeiden koostumusta, ravinnon ja terveyden välisiä yhteyksiä, liikkunnan ravitsemusta, erityisruokavaloita ja ravitsemustilan arviointia, ravitsemuskasvatusta ja ruoanvalintaa. Ravitsemustieteen opinnot alkavat syksyllä 2007 ja kestävät puoliosta vuotta. Opinnot toteutetaan monimuoto-opetuksena.

Lisätietoja: Koulutussuunnittelija Katja Perttu, p. (06) 421 3347, katja.perttu@helsinki.fi

Elintarviketalouden PD-ohjelma (60 op)

Elintarviketalouden PD-ohjelma on yliopistollinen erikoistumisohjelma, joka tarjoaa haastavan ja kiinnostavan kokonaisuuden itseään ammatillisesti kehittävälle elintarviketalouden osaajalle. PD-ohjelma pohjautuu kunkin opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan, joka rakennetaan opiskelijan ja hänen taustayhteisönsä tarpeista lähtien. Oleellinen osa opintoja ovat elintarviketalouden teemaseminaarit, joissa käsitellään alan ajankohtaisia asioita tutkimuksen, tuotekehityksen ja laadunhallinnan, elintarvikkeiden kaupallistamisen ja markkinoinnin sekä elintarvikkeiden tuotannon alalta.

PD-opiskelijaksi hyväksytään korkeakoulututkinnon tai vastaavat opinnot suorittaneet, vähintään kolme vuotta ohjelmaan soveltuvaa työkokemusta omaava henkilö. PD-opintoihin on jatkuva haku.

Lisätietoja: Koulutussuunnittelija Katja Perttu, p. (06) 421 3347, katja.perttu@helsinki.fi

Kauhajoen Ruokamessuseminaari

Kauhajoen Ruokamessujen yhteydessä järjestettävän vuotuisen seminaarin aiheena tänä vuonna on kuluttajakäyttäytyminen. Seminaarin esiintyjinä ovat mm. professori Harri Luomala ja tutkija Rami Paasovaara Vaasan yliopistosta sekä tutkija Riikka Saarimaa Tulevaisuuden tutkimuskeskuksesta. Seminaarissa käsitellään mm. kuluttajatekijöiden roolia ruoan valinnassa ja ruoan kuluttamisen tulevaisuuden näkymiä. Seminaari järjestetään perjantaina 7.9.2007 Kauhajoella.

Lisätietoja: Koulutussuunnittelija Katja

Perttu, p. (06) 421 3347, katja.perttu@helsinki.fi

Luomun opetus (Eco Studies)

Luonnonmukaisen maa- ja elintarviketalouden opetus Mikkelissä järjestetään yhteistyössä maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan (vastuulaitoksena soveltavan biologian laitos) ja eläinlääketieteellisen tiedekunnan kanssa. Kurssilla käytetään opiskelun tukena verkko-opetuksen tarjoamia etäopiskelumahdollisuuksia. Osalla kursseista voi opiskella yksinomaan verkossa. Yliopisto-opiskelijat voivat opiskella luomua sivuaineenaan, opinnot ovat lisäksi kaikille avoimia avoimen yliopiston kautta.

Yhteystenkiö: Koordinaattori, MMM Aija Taskinen puh. 015 2023 333, 044 300 1290, aija.taskinen@helsinki.fi, www.ecostudies.fi

Rural Studies–Maaseutualan monitieteiset maisteriopinnot

Rural Studies on kymmenen suomalaisen yliopiston muodostama verkosto, joka tarjoaa jäsenyliopistojensa perustutkinto- ja jatko-opiskelijoille Maaseutualan monitieteiset maisteriopinnot. Verkoston koordinoitavastuu on Ruralia-instituutissa Mikkelissä.

Opetuksen tuottavat verkostossa mukana olevien yliopistojen ainelaitokset. Opiskelijat valitaan vuosittain jäsenyliopistojen opiskelijoista hakemusten perusteella. Yliopistojen tutkintorakenteen uudistumisen myötä Rural Studies järjestäytyi yliopistojen väliseksi ohjelmaksi, joka käynnistyi

syksyllä 2005.

Opetus lisää opiskelijoiden tietoja ja taitoja havaita, jäsentää ja ratkaista maaseudun tutkimiseen ja kehittämiseen liittyviä ongelmia kestäväällä tavalla. Maaseutuo-pintojen suorittaminen luo edellytyksiä ymmärtää maaseutuun vaikuttavien sosio-ekonomisten muutosten taustoja ja laajempia yhteyksiä. Maaseutukysymyksiin erikoistunut maisteri hallitsee maaseutupolitiikan järjestelmän ja toimintamekanismit sekä paikallisen kehittämisen yhteydet eri tasoilla tehtävään päätöksentekoon. Hän hallitsee maaseutututkimuksen metodologiaa ja osaa myös soveltaa tutkimustietoa käytäntöön. Lisäksi hänellä on valmius organisoida ja johtaa maaseudun kehittämishankkeita, joissa paikallisten voimavarojen mobilisointi yhdistyy strategiseen kehittämiseen.

Yhteystenkiö: Koordinaattori Eeva Uusitalo puh. 044 336 6910, eeva.uusitalo@helsinki.fi, www.ruralstudies.fi

Osuustoiminnan opetus (Co-op Studies)

CoopNetwork-yliopistoverkosto, johon kuuluvat Helsingin yliopiston lisäksi Kuopion yliopisto ja Helsingin kaupunkorokoulu, tuottaa opiskelijoilleen monitieteisiä osuustoiminnan ja yhteisötalouden sivuaineopintoja. Co-op Studies -opetus järjestetään pääosin verkossa ja se on avointa verkostoon kuuluvien korkeakoulujen opiskelijoille. Opetusta on tarjolla myös Helsingin yliopiston avoimen yliopiston kautta.

Yhteystenkiö: Verkkopedagogi, KM Pekka Hytinkoski, 044 336 6126, pekka.hytinkoski@helsinki.fi, www.coopstudies.fi

Katso muista ajankohtaisista Ruralia-instituutin järjestämistä koulutuksista osoitteista:

www.helsinki.fi/ruralia/mikkeli ->koulutuksia
www.helsinki.fi/ruralia/seinajoki ->koulutus

Jouni Kujala työskentelee Ruralia-instituutin ja Mikkelin ammattikorkeakoulun yhteisenä elintarviketurvallisuuden tutkimusjohtajana.

Jouni Kujala

- ETT
- erityisosaaminen: luomu ja kuluttajakäyttäytyminen
- työskennellyt Helsingin yliopistossa vuodesta 1983
- Ruralia-instituutissa vuodesta 1999
- perheeseen kuuluu puoliso ja viisi lasta
- harrastuksena luonto ja erityisesti kalastus

Elintarviketurvallisuuden tutkimusjohtaja rakentaa uusia yhteistyömuotoja

Ruralia-instituutin ja Mikkelin ammattikorkeakoulun yhteisenä elintarviketurvallisuuden tutkimusjohtajana aloitti 1.1.2007 ETT **Jouni Kujala**. Instituutin uusi johtokunta valitsi ensimmäisessä kokouksessaan Kujalan myös yksikön varajohtajaksi vuoden 2009 loppuun asti.

”Elintarviketurvallisuuden tutkimusjohtajan pesti on konkreettinen osoitus yliopiston ja ammattikorkeakoulun välisestä yhteistyöstä”, Kujala tähdentää. Yliopistossa tuotettu uusi tutkimustieto siirretään sekä Mikkelin ammattikorkeakoulun että Ruralia-instituutin opetuksen kautta käytäntöön. ”Projektissa yhdistetään Mikkelin yliopistokeskuksen tieteellinen tutkimusosaaminen ja Mikkelin ammattikorkeakoulun soveltava tutkimus- ja kehittämisosaaminen sekä vahvat yritys-kontaktit”, Kujala lisää.

Projektin myötä elintarviketurvallisuuden kokonaisosaaminen Etelä-Savossa vahvistuu, mistä hyötyvät sekä alalla jo työskentelevät että alaa opiskelevat. Elintarviketeknologiseen ja mikrobiologiseen turvallisuustutkimukseen halutaan liittää erityisesti elintarviketurvallisuuteen liittyvää kuluttajakysymysten ja elintarviketalouden osaamista. ”Elintarvikkeiden

turvallisuuskysymykset ovat nykyään vahvasti esillä eri foorumeissa. Kuluttajalähtöinen ajattelu tässä ketjussa on kuitenkin uutta”, toteaa Jouni Kujala.

Tutkimusjohtajan toimenkuvaan kuuluu Ruralian Luomu, luonnonvarat ja elintarvikkeet -osaamisalan vetäminen. Siten tehtävänä on alan tutkimusten ja kehittämissuunnitelmien käynnistäminen ja suunnittelu. Kujalalla on kokemusta kansainvälisestä tutkimusyhteistyöstä. Hän on vetänyt partnerina mm. EU:n viidenneen puiteohjelman alaista luomumarkkinointitutkimusta. Meneillään olevassa tutkimusjohtajahankkeessa tarkoituksena on hyödyntää olemassa olevia verkostoja ja etsiä avoimesti uusia konkreettisia yhteistyömuotoja sekä tutkimuksen että opetuksen alalla ammattikorkeakoulun kanssa. Yhteistyön tiivistämistä tukee yliopistokeskuksen siipien suojassa laadittu selvitys mahdollisista yhteistyöalueista. ”Vuosi on alkanut uusien yliopistollisten opetusjaksujen tuottamisella”, Kujala kertoo. ”Tarkoituksena on kehittää opetusta sellaiseksi, että sitä voidaan jo syksyllä soveltuvin osin sisällyttää ammattikorkeakoulun opetusohjelmiin.” ■

Pakina

”Maaseudun syväkurkku”

Maaseutuvisio 2057

Kauniit maalaismaisemat vilisivät ohitse, kun salamajuna syöksyi kierrostaan ympäri Suomen niemeä ohi järvien ja läpi vaarojen. Naisääni kuulutti tasaisin väliajoin: ”Seuraavana Nurrioniemi... seuraavana Pitkäsneva...seuraavana Paasoperä.” Suomeksi, serbokroatiaksi, jiddishiksi ja vaikka miksi. Vaunulastillinen pingviini näköisiä virkamiehiä lähti kiireen vilkkaa asemilta kohden haastavia virkatehtäviään hauskan kuuloisesti suomea pulputtaen.

Entisen suurvallan virkamies katsoi hieman nyrpeästi toisella puolella pöytää ternimaitokahvijuoamaa latkivaa matkakumppaniaan. ”Miksi juuri vuosi 2007 oli Suomen kehityksen kannalta niin merkittävä? Ei maaseudun kehittäminen tuolloin ollut – kuinka sen muotoilisin – prioriteettilistan ensimmäisiä, kun ajateltiin koko kansakunnan tulevaisuutta.” Maitokahvimies nautti selvästi tilanteesta. ”Ei silloin vielä ollutkaan. Lapsena meillä oli salakielinen, niin sanottu ’päinvastoin’-kieli. Esimerkiksi aikoinaan sanottiin, että hallintoa pitää tehostaa. Tehtiin kuitenkin päinvastoin. Vanha kikka!”, sanoi hän hymyillen.

Ulkomaalainen kurtisti kulmiaan. Hänen oli selvästi vaikeaa ymmärtää joitakin suomen kielen sanontoja. ”Miten se liittyy siihen, että Suomessa maaseutu on nyt täynnä elämää, kun se oli vuosisadan alussa jo tuhoon tuomittu Helsingin kabineteissa? Kouluja ja jopa virastoja suljettiin. Ja nyt kaikki tämä...” Hän viittasi ohi kiitävään maisemaan, jossa pystyi erottamaan hyvin hoidettuja pihapiirejä, kouluja, iloisia perheitä ja uimarantoja modernien pikkukylien lähellä.

”Minäpä kerron. Pitää kulkea silmät auki. Maaseutupoliittisen historian kuudennen osan mukaanhan tuolloin Suomessa tehtiin mullistava huomio. Jotkut asiat kasvavat, kävi taloustilanteessa miten tahansa. Paperimäärä oli jo pitkään kasvanut eniten maaseudun kehittämisprojekteissa. Hallinnointi oli toisaalta perinteisesti arvostettua yliopistoissa. Kunnanvirastot maaseudulla tyhjenivät. Ja: 1+1+1=3!”

”Kun hajautimme laajenevan kehittämisshallinnon maaseudun tyhjeneviin virastoihin, saimme aikaan nousevan kierteen. Työntekijöitä tarvittiin lisää. Heitä

tuotiin pääkaupunkiseudulta ja hyvin nopeasti yhä kauempaa eri puolilta maailmaa. Kouluja avattiin uudelleen, luomukauppa kävi...”

Ulkomaalainen virkamies nielaisi kuuluvasti samalla kun juna pysähtyi hetkeksi Inarin pääteasemalla. ”Ja tämä salamajunaverkko mahdollisti pendelöinnin pääkaupunkiseudulta ympäri maata alle tunnissa”, jatkoi maitokahvimies iloisesti. ”Mutta miten? Eihän teillä ole edes geotermistä...” ”Ja energiansahan se saa siitä, kun koko EU:n vanhoja projektipapereita mädätetään biokaasuksi Helsingin keskuslaitoksessa. Katso Maaseutupoliittinen historia, osa 7.”

Ulkomaalainen virkamies tuhahti hieman ja katsoi ikkunasta välkkyvää Pohjanlahtea, jonka rannoilla modernit levävoimat jauhoivat sähköä. ”Pitäisiköhän ne teokset sittenkin kääntää englanniksi”, mietti maitokahvimies puoleen ääneen.

Nimityksiä

RURALIA-INSTITUUTTI, MIKKELIN YKSIKKÖ

TtM **Sari Laanterä** on nimitetty projektipäälliköksi Palveluja ja työtä yhteisötalouden verkostoilla (SENET) -hankkeeseen 8.1.2007 alkaen.

Yo-merkonomi **Seija Paksu** on nimitetty työsuunnittelijaksi Yrittäjyys ja osuustoiminta -osaamisalalle 1.2.2007 alkaen.

MMT **Sari Iivonen** on nimitetty koulutussuunnittelijaksi Viittä vailla maisterit -koulutusohjelmaan 1.2.2007 alkaen.

VTM **Tytti Klén** on nimitetty suunnittelijaksi Osuuskuntayrittäjyyden neuvonta-, tuki- ja verkostoitumispalvelut -hankkeeseen 15.2.2007 alkaen.

RURALIA-INSTITUUTTI, SEINÄJOEN YKSIKKÖ

FT **Antti Saartenoja** on nimitetty vanhemmaksi tutkijaksi 1.4.2007 alkaen. Saartenoja suunnittelee ja johtaa maaseutu ja yhteiskunta -osaamisalalla toteutettavia tutkimus- ja kehittämissuunnitelmia ja toimii tutkimusryhmän johtajana.

ELL **Päivikki Perko-Mäkelä** on nimitetty projektipäälliköksi Elintarviketurvallisuuden tutkimuskeskuksen turvallisuus-tutkimushankkeeseen 1.3.2007 alkaen. Perko-Mäkelä osallistuu Epanet-verkoston kuuluvan hankkeen tutkimusprojektien toteutukseen.

FM **Mari Pohja-Mykrä** on nimitetty projektipäälliköksi Ahmakannan hoitosuunnitelma -hankkeeseen 1.1.2007 alkaen. Hankkeessa valmistellaan maa- ja metsätalousministeriölle luonnos ahmakannan kansalliseksi hoitosuunnitelmaksi.

Väitöskirjan tekijöille viisi apurahaa

Väitöskirjatyöskentelyyn on myönnetty viidelle Ruralia-instituutissa työskentelevälle henkilölle apuraha. Seinäjoen yksikössä apurahan ovat saaneet Pauliina Isohanni, Kimmo Kulmala ja Timo Suutari ja Mikkelin yksikössä Sari Laanterä ja Ulla Holma.

Filosofian maisteri Pauliina Isohannille Oiva Kuusisto Säätiö myönsi 15 000 euroa väitöskirjatyöhön, joka käsittelee marinoidussa siipikarjanlihassa stressitekijöiden vaikutuksia kampylobakteeriin. Kauppatieteiden maisteri Kimmo Kulmalalle Etelä-Pohjanmaan Kulttuurirahasto myönsi 16 000 euron apurahan yrittäjämäistä markkinointia ja markkinointikanavien hallintaa käsittelevään väitöskirjatyöhön. OP-ryhmän Kyösti Haatajan säätiöltä hallintotieteiden maisteri Timo Suutari sai 10 000 euron apurahan luovan asiantuntijatyön tilasidonaisuutta käsittelevään väitöskirjatyöhön.

Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Savon rahasto jakoi väitöskirja-apurahoja Mikkelin yliopistokeskuksen tohtorivalmennusohjelmaan osallistuville. Ruralia-instituutin Mikkelin yksikössä apurahan saivat terveystieteiden maisteri Sari Laanterä ja Ulla Holma. Laanterälle myönnettiin raskauden aikaista imetysohjausta käsittelevään väitöskirjatyöhön 5 000 euroa ja maatalous- ja metsätieteiden maisteri Ulla Holmalle 8 000 euroa luomukanojen hyvinvointia käsittelevään väitöskirjatyöhön.

Teksti Tytti Klén
Kuva Anne Hytönen

Osuuskuntaneuvontaa Ruralia-instituutin Mikkelin yksikössä antavat projektipäällikkö Pekka Arponen, työsuunnittelija Seija Paksu ja suunnittelija Tytti Klén.

Yhdessä yrittäjäksi

Yrittäjäksi ryhtyminen voi monen mielestä tuntua pelottavalta ajatukselta, vaikka mielessä väikkyisikin toteuttamiskelpoisia ideoita sekä ajatus suuremmasta vapaudesta määrätä omaa tekemistään. Osuuskuntayrittäjyys on hyvä ratkaisu silloin, kun yksin yrittäminen tuntuu liian haastavalta. Hyvän porukan tuki on kullannarvoinen. Yhdessä tehden voi aueta aivan uusia mahdollisuuksia ja löytyä tukea tuotteiden tai palvelujen markkinointiin.

Osuuskunta sopii myös yrittäjänä jo toimivalle tai toimineelle. Yrittäjä voi siirtyä itse osuuskunnan jäseneksi, mutta mahdollista on sekin, että yrityksestä tulee osuuskunnan jäsen. Yrittäjä voi näin jatkaa toimintaansa itsenäisesti ja hyötyä samalla osuuskunnan tarjoamasta verkostosta sekä yhteisestä ideoinnista ja markkinoinnista.

Tietä osuuskuntayrittäjyyteen Etelä-Savon alueella siloittaa Ruralia-instituutissa Mikkelissä toimiva osuuskuntayrittäjyyden neuvontapalvelu. Osuuskuntaneuvonta tekee yhteistyötä alueen työvoimatoimistojen kanssa, ja Mikkelissä yhteistyö onkin jo muodostunut tiiviiksi ja hedelmälliseksi. Työvoimatoimiston kautta on mm. kerrot-

tu työttöminä oleville henkilöille mahdollisuudesta ryhtyä osuuskuntayrittäjiksi ja kutsuttu heidät työvoimatoimiston tiloissa pidettyyn tiedotustilaisuuteen. Tilaisuuksia tullaan järjestämään jatkossakin ja niihin kutsutaan lehti-ilmoituksilla myös muita asiasta kiinnostuneita. Osuuskuntaneuvontaan on lisäksi saatu työsuunnittelija, joka toimii hyvänä linkkinä osuuskuntaneuvonnan ja työvoimatoimiston välillä.

Ruralia-instituutin osuuskuntaneuvonnassa työskentelee kolme henkilöä. Tarkoituksena on tehdä osuustoimintayrittäjyyttä tunnetuksi järjestämällä tiedotustilaisuuksia pääasiassa työttöminä tai työttömyysuhan alaisina oleville henkilöille. Uusosuuskuntien mahdollisuuksista käydään kertomassa myös oppilaitoksissa, työvoimatoimistoissa ja erilaisissa tapahtumissa. Osuuskunnan perustamisesta kiinnostuneet henkilöt voivat pyytää osuustoimintaneuvoja opastamaan ryhmää omiin kokouksiinsa. Mikkeliläisillä ryhmillä on lisäksi mahdollisuus kokoontua itsenäisesti Ruralia-instituutin tiloissa.

Ruralian osuuskuntaneuvonta ohjaa parhaillaan Etelä-Savon alueella muutamia

ryhmiä, jotka ovat perustamassa osuuskuntaa. Neuvontaa annetaan perustamisen alkuvaiheessa siihen saakka, kunnes ryhmä on valmis toimimaan itsenäisesti, ja myöhemminkin autetaan kiperissä kysymyksissä. Osuuskuntaneuvonnan tarkoituksena on luotsata yrittäjyydestä innostuneet henkilöt alun karikkojen ja paperisodan yli, jotta toiminta pääsisi vauhtiin eivätkä ideat kariutuisi ainakaan siihen, ettei tiedetä, miten menetellä osuuskunnan perustamiseksi.

Osuuskuntaneuvonnassa palvelevat:

- Projektipäällikkö Pekka Arponen, 044 300 1291
- Suunnittelija Tytti Klén, 050 576 2881
- Työsuunnittelija Seija Paksu, 050 390 2450

sähköposti: etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Ota yhteyttä!

Tulipa sanottua

Tulevaisuus

Hannu Katajamäki myöntää olevansa hieman kyyninen, kun hän arvelee, ettei maaseudun tulevaisuus näytä seuraavalla nelivuotiskaudella kovin rohkaisevalta. Hän toivoo pelkojensa osoittautuvan turhiksi, ja kääntää katsettaan keskustan suuntaan. "Toivon, että keskusta vetäisi tylästi pari piirua maaseudulle päin ja arvioisi asioita aluekehityksen näkökulmasta," Katajamäki sanoo.

Aluetieteiden professori

Hannu Katajamäki, Ilkka 29.3.2007

Suomi-rap

Melko vaatimattoman laitekannan korvaa kuitenkin luonnonaikojen mukana vaihtuva uusimaalainen merellinen maalaismaisema. Sen vaikutuksen luulisi kuuluvan musiikissa. Jukka Poika ei ole siitä vielä varma, mutta ainakin hänen tekstinsä ovat nyt rennompia. Kuten omaelämäkerrallinen *Hän haluaa huussin* tai toiston voimaan luotava *Pläski*, jonka mukaan ihmisessä – sekä tietysti musiikissa – pitää olla "pikkasen matskuu" ja "jotain mitä keinuttaa".

Toimittaja Harri Uusitorppa, Helsingin Sanomat 24.3.2007

Palvelut

Livonsaaren yhteisökyläläiset ovat pohtineet, mistä idyllin keskellä saadaan elanto. "Ollaan maalla toimeentuloa pohdittu. Mitä on ne palvelut, joita maalla voi tuottaa? Maaseudulla ihmiset elää vaatimatonta elämää, palveluiden tarjoamismahdollisuus on rajattu" kupparina toimiva Hanna Aro-Heinilä pohtii.

Maaseudun Tulevaisuus 11.5.2007

Maamme

"Minun lapsuuteni Suomi oli savolaisella maaseudulla. Se erosi niin paljon tästä päivästä, että sitä on suorastaan vaikea kuvata sanallisesti omille lapsille. Toisaalta kun katsoo näitä kuvia, niin tajuaa, että ero maalaisen ja kaupunkilaisen Suomen välillä on sittenkin hyvin ohut." *Kuraattori Riitta Raatikainen Helsingin Taidemuseosta, Oi maamme! Valokuvia Suomesta näyttely. Anna 10.5.2007.*

Postita ilmaiseksi, faksaa (06) 421 3301, soita (06) 421 3300 tai lähetä sähköposti ruralia-tiedotus@helsinki.fi

- Tilaan maksuttoman lehden
 Osoitteenmuutos
 Tilaan seuraavat julkaisut
(Sarja, sarjan numero ja määrä)

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero ja -toimipaikka _____

Puhelin _____

Uusi osoitteeni / 2007 alkaen:

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero ja -toimipaikka _____

Puhelin _____

Palvelukortti

Helsingin yliopisto maksaa postimaksun

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti Seinäjoki

TUNNUS 5005953 60003 Vastauslähetyt

